Üksiknumber 6 senti.

JÄRWA TEATAJA

Järwamaa häälekandja.

Toimetus ja talitus: Paides, Pikk 2, telef. 101, pk. 20. Talitus avatud igal äripäeval kella 9-st kuni kella 2-ni p. l. Abitalitus Tapal, Esplanaadi 2, telef. 78, pk. 33.

Ilmub kolm korda nädalas: igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel.
Kaasandeks alandat. hinnaga põllumajanduslik ajakiri „Eesti Talu".
Väljaandja: Ühisusühing „Järva Kirjastus".
Tegev- ja vastutav toimetaja Johannes Kaup.

„Järva Teataja" tellimishinnad:

		„Tõusv. Noor."	„Eesti Talunga"
1 kuu	Kr. 0.65	Kr. 2.20	Kr. 2.10
3 kuud	„ 1.90	„ 6.30	„ 6.10
6 kuud	„ 3.70	„ 12.20	„ 11.75
12 kuud	„ 7.—	„ 23.—	„ 22.—

Tellimisi võetakse vastu alates iga kuu 1. või 15. kuupäevast.

Kuulutushinnad:
Esimesel leheküljel 10 s. ja tekstis 12 s. veerumm. Viimasel küljel 5 senti millimeeter kuulutusveerul. Kuulutusi ja käsikirju võetakse vastu kella 9-ni igal lehe ilmumise eelpäeval.
Aadressi muutmine 25 senti.

Nr. 139. Paides, reedel 2. detsembril, 1938. aastal. 13. aastakäik.

Põlevkivi tähtsus tõuseb

Maailmas naftatagavarad lõpukorral. — Neist jatkub ainult 12 kuni 15 aastaks.

Eesti põlevkivist loota 1 miljard tonni õlisid.

Maailma naftatagawarad on wiimastel aastatel tunduwalt kahanenud. Naftatagawarasid maailma kasutamisel olewatel naftawäljadel arwestatakse 3,5 miljardile tonnile Ameerika uurimuste järele ja 5 miljardile tonnile Nõukogude Wene uurimuste järele.

Nafta arwatawad tagawarad 1933. a. algul olid: Põhja-Ameerika ühendriikides 1750 miljardit tonni, Nõukogude Wenes 429, Irakis 357, Iraanis 314, Venezuelas 286, Hollandi Indias 143 ja Rumeenias 71 miljardit tonni, teised riigid wähemal arwul.

Sellest arwatakse jatkuwai praeguse tarwiduse juures parimal juhul 15 aastaks, ameeriklaste arwates 12 aastaks.

Uute naftawäljade awastamiseks kulutatakse wiimastel aastatel hiigelsummasid, kuid seni pole leitud ühtegi suuremaulatuslikku naftawälja.

Meie põlewkiwi tagawara hinnatakse ümmarguselt 5 miljardile tonnile ning selle arwataw õlisisaldus, lugedes kiwist kättesaadawaks õli 20%, oleks järelikult 1 miljard tonni. Sellest järgneb, et omame põlewkiwi näol õlitagawara, mis on suuruselt teine maailmas ja mis wõimaldab meil õlitootmist arendada rahwuswahelise tähtsusega suurtööstuseks.

Meie põlewkiwi ekspluateerimisele rajatud õlitööstuse areng on wiimastel aastatel teinud suuri edusamme. Ta on kujunemas üheks meie suuremaks tööstusharuks. Wiimase 5 aasta jooksul on siin töötajate arw tõusnud 2.200-lt 6.300-le, kuna toodangu ja õlide ekspordi tõus on olnud mitmekümne-kordne.

Soomes hukkus Eesti piiritusepaat.

Nagu alles nüüd teatawaks saab, on möödunud ühepäewases tormis juhtunud Porwoo lähedal Hapsalö juures mereõnnetus. Seejuures olewat üks Eesti salapiiritusepaat sõitnud ühes laadungiga Hapsalöst weidi lõuna poole karile. Torm on purustanud paadi wastu kiwe ja uhtunud laadungi merre. Paadis olewat olnud õnnetuse silmapilgul kolm isikut, kelledest üks on hukkunud. Teised kaks isikut otsisid esialgu warju Hapsalö külas, põgenedes siis edasi Emäsalossi. Piirimalwurid on piiritusepaadist leidnud kokku 3.840 liitrit piiritust. Põgenenud salapiiritusewedajaid otsitakse.

Prantsusmaa on tellinud 700 lennukit.

(DNB.) „Agence Economique et Financiere" teatab, et Amsterdamis on lewinud kuuldusi, millede järele Prantsuse walitsus olewat tellinud 700 sõjalennukit. Tellimised täidetawat osaliselt Prantsusmaal, Belgias ja Hollandis. Mainitud kuuldusi ei ole kinnitatud ega ümber lükatud.

Pommiatentaat kättemaksuks.

Pomm tehti pudelist. -- Laps kaotab kuulmise? -- Venevere pommiatentaadi põhjusi.

Wenewere rajooni konstaabli wastu toimepandud atentaadi asjus jatkub wahi alla wõetute ülekuulamine ja selle tulemused pole teada. Wahistatud on praegu Wenewere endine wallawanem Aleksander Mulla, umbes 35 a. wana, kohalik tööstur August Puusen, umbes 50 aastat wana, ning maalritööline Aksel Sommerfeldt, 28 a. wana.

Pomm, mis asetati konstaabel Rägo akna alla, walmistati suurest mustast pudelist, millisesse pandi ammoniiti. Et pudel akna wastu asetades ei teeks mürtsu ja ärataks magawat konstaablit, selleks mähiti see riidelappidesse. Sündmuskohalt leidus ka riidelapp, millised plahwatusel paisati siia-sinna laiali. Need riideräbalad saidki Sommelfeldt'ile saatuslikuks, sest tema kodust leiti läbiotsimisel samasuguseid riideribasid, mis wastuwaidlematult tõendasid tema osawõttu.

Pommi walmistamiseks kulunud lõhkeaine saadi endiselt wallawanemalt Aleksander Mullalt. Pomm oli õige tugewajõuline, nagu arwawad selle ala eriteadjad. Nende arwates tapnuks iga kild, kui see waid sattunuks inimese pihta.

*

Atentaadi algatajaks peetakse August Puusenit, kohalikku jahu-, puu- ja törwatöösturit, kes tegelnud puskariajamisega ja kes sellepärast saanud ka karistada. Kohaliku rahwa arwates on motiiwid selliseks teoks üsna keerulised. Puusen oli sattunud wõlgadesse. tal on pankades rida wekslei. millistel ka endise wallawanema A. Mulla ahlirod. Kuna aga konstaabel eneraillise tegewusega piidurdas puskariajamist ja seega wähendas Puusani rahateenimise wõimalusi. oli oodata wekslite protestiminekut.

Kuid ka teisigi asjaolusid on põhjuseks. Hiljuti kippus A. Mulla — tookord weel wallawanem — kallale konstaabel Rägole, löi teda ja haawas sõnadega. Juures oli ka Sommerfeldt ja ähwardas konstaablit kiwiga. Mulla kui ka Sommerfeldt said rahurikkumise eest karistada.

Kesknädalal käis Wenewere ka arst. kes waatas üle atentaadi üleelanud perekonna. Teistel perekonnaliikmeil peale wäikese füüsilapse, pole tõsisemaid wigastusi. Laps näib olewat kõrwadest wigastatud. Kas kuulmeorganid rikutud, seda ei saanud arst kõrrapealt kindlaks teha.

Põllutöökoja kongress astub kokku

8. detsembril Estonia kontsertsaalis.

Vabariigi President K. Päts esineb kõnega.

Põllutöökoja 2. kongress astub kokku 8. detsembril k. a. kell 10 hommikul Tallinnas „Estonia" kontsertsaalis. Awasõna ütleb Põllutöökoja esimees A. Jürima, millele järgneb Wabariigi Presidendi K. Pätsi sõnawõtt. Presidendi järele esineb sõnawõtuga põllutööminister A. Tupits. Järgnewalt esinewad kõnedega: põllumajanduse saawutustest ja lähematest ülesannetest — Põllutöökoja esimees A. Jürima, maawiljakuse tõstmise küsimusest — prof. dr. N. Rootsi, loomapidamise korrastusküsimustest — Põllutöökoja nõunik A. Kiwimäe, talu ehitustest ja põllumajanduse mehhaniseerimisest — Põllutöökoja asedirektor A. Käbin, talude pärandamisest — Põllutöökoja peasekretär J. Tõrmaküla, põllutööliste küsimusest — Põllutöökoja dir. T. Kind. Kõnedele järgnewad läbirääkimised.

Kongressist wõtawad osa põllumeeste konwentide liikmed, keda on arwult 1296, ja Põllutöökoja tööjõud ning muid põllumajanduse alal tegutsewaid tööjõude (kontrollassistendid j. t.), keda on arwult kokku umbes 400 ümber. Rõnda wõib kongressist osawõtjate arw tõusta üle 1500.

Tshehho-Slovakkia uus valitsus.

Peaministriks Beran. — Moodustati ka Slovakkia ja Ruteenia valitsused.

ETA. Praha, 2. detsembril.

(Havas.) Tshehho-Slowakkia uue keskwalitsuse koosseis on järgmine:

Peaminister Beran, peaministri abi ja Slowakkia asjade minister Sidor, wälisminister Chwalkowsky, kaitseminister kindral Syrowy, rahaminister Kalfus, portfellita minister ja propaganda juht Hawelka, siseminister Fischer, haridusminister Kapras, kohtuminister Jaroslaw Krejci, awalike tööde minister Cipera, terwishoiuminister Klumpar, kaubandusminister Sadek.

Slowakkia walitsuse koosseis on järgmine: Pea- ja siseminister Tiso, kohtuminister Wanco, teedeminister Durcansky, kaubandus- ja tööstusminister Teplansky ja haridusminister Cernak.

Ruteenia walitsuse koosseis on järgmine: Pea-, haridus- ja majandusminister Wolossin, kuna ülejäänud alad kuuluwad Reway'le.

Tuli hävitas Narva lähedal taluhoone.

Väike laps päästeti tulesurmast viimsel hetkel.

Tuli hävitas talu Narwast poolteist kilomeetrit eemal asuwas Keldrimäe külas neljapäewa pealelõunal. Talu omanik Heinrich Saul töötas koos oma abikaasaga põllul, wanaema toimetas taluõues kartulikuhja juures. Äkki märkas wanaema, et talumaja aknad löövad walgeks ja uksest tuleb suitsu. Wanaema jooksis tuppa. Esiku ukse taga leidis ta Sauli 3-aastase tütre Helwi, kes suitsust poollämbunult karjus appi. Wanaema tõi lapse wälja, kuid tuppa asju päästma enam ei pääsenud.

Wahepeal märkasid tuld ka peremees ja perenaine põllul. Nad ruttasid kohale ja asusid tuld kustutama. Ühtlasi teatati tuleõnnetusest Narwa. Kuigi tuletõrje oli kohal 15 minutiga, ei jõutud elumaja enam päästa. Peamiseks takistuseks oli weepuudus.

Tulle jäi Saulil 300 punda wilja ja kogu wallaswara. Kahju on 2000 krooni. Hoone oli kinnitatud 1000 krooni eest, wallaswara kinnitamata.

Tuli pääses lahti arwatawasti 3-aastase Helwi käest. Laps oli jäetud üksi tuppa, põlewa pliidi juure.

26 õpilast omnibuse-õnnetusel surma.

ETA. New York, 2. detsembril.

(Reuter.) Salt-Lake-City lähedal on üks omnibus lumetuisus sattunud walweta ülesõidukohal ühe kaubarongi ette. Omnibus, kus oli üle 30 õpilase, on täiesti purustatud. Seniste teadete järele on katastroofis saanud surma 26 õpilast ja tõsiselt haawata 12. Õpilased olid 14—18 aasta wanused. Katastroofi kohale on rutanud palju arste. Paljud laibad on paisatud katastroofi kohast eemale.

Kui tahate tõeliselt hästi riietuda, siis ostke endale

valmisriideid

F-ma Kofkin'i

valmisriieteärist

Rakweres, Tallinna tn. 18
(Wene kiriku wastas)

Suur walik. Hea töö. Soodsad hinnad. Weel on wõimalik pühadeks tellimisi anda.

Eksportvõi hinnaks 1,90 krooni.

Wabariigi Walitsuse otsusega määratakse 1. sordi eksportwõi hinnaks franko saatejaam 1. detsembrist 1938. a. kuni järgnewa korralduseni 1,90 kr. kg eest, s. o. sama hind, mis hakkas kehtima möödunud aasta 1. detsembrist.

HINNAD TALLINNA TURUL.

Reedel, 2. detsembril.

Turul üsna rohkesti rahwast. Kalaturul on rohkesti wärskeid räimi ja kilu, nende hinnad odawnewad.

Wöi hind on tõusnud 15 senti kilost, kuna nüüd maksma hakkasid talwised kindlaksmääratud hinnad eksportwõille.

Liha rohkesti, hinnad endised, ka tapetud hanesid ja kalkuneid on külluses.

Turule on toodud esimesed wäikesed jõulukuused 5—20 senti tükk.

Lihahinnad wäikemüügil: Sealliha 80—110 s., seapead-jalad 50—65 s., ploomirasw 100—110 s., sulatatud searasw 135—150 s., soolatud sealiha 90—100 s., suitsu- ja keedusink 175—230 senti kilo, weiseliha 50—90 s., wasikaliha 55—120 s., lambaliha 60—70 senti kilo.

Jänesed 100—200 senti tükk.

Tapetud linnud: Haned 110—130 s., kalkunid 120—140 s. kilo, pardid 150—250 s. tk., kanad 80—160 s. tk., metspardid 80—100 s. tk., tedred 170—200 s. tk., laanepiitid 120—130 senti tükk.

Kanamunad 13—19 senti paar.

Piimasaadused: Piitiwõi 180—190 s., meiereiwõi 205—215 s., kohupiim 35—40 s., hapukoor 100—110 s., juustud sordi järgi 80—175 senti kilo.

Mesi 180—190 senti kilo, 100 senti purgitäis.

Terawilja- ja põllusaadused: Rukkileib 19—21 s., peenleib 33—36 s., sepik 35—38 s., sai 35—65 senti, nisupiitlijahu 36—44 s., sepikujahu 28—32 s., odrajahu 30 s., rukkijahu 19—21,5, linnased 28—30 s., tangud 28—30 s., kruubid 32—35 s., herned 25—35 senti kilo.

Juur- ja aiawili: Kartulid 65 senti mõõt 20 l, 5—6 senti kilo, peakapsas 7—10 senti, hapukapsas 18—20 s., kaalikad 6—10 s., peedid 15 s., keedetud peedid 20—25 s., porgandid 10—15 s., sibulad 24—28 s., körwits 15—20 s., salat 200—250 senti, tomatid 40—300 senti kilo, redised 7—15 senti kimp, hapukurgid 3—7 senti tükk.

Wärsked kalad: Räimed 15—18 s., kilud 35—37 s., tursad 10—15 s., latikad 40—60 s., särjed 25—27 s., lutsud 30—45 s., kammelsad 50—60 s., wimmad 40—50 s., ahwenad 40—60 s., haugid 40—60 s., kohad 100—140 s., siiad 70—90 s., linaskid 70—80 s., rääbised 40—45 s., angerjad 180—280 s., lõhed 160—250 senti kilo.

Soolatud kalad: Soolatud siig 80—90 s., räimed 25—30 s., kilud 80—100 s., heeringad 45—100 senti kilo.

Suitsetatud kalad: Räimed 6—10 s., kilud 8—10 s. kümme, silmud 20—25 senti paar, ahwenad 100—120 s., haugid 110—120 s., latikad 100—110 s., lestad 140—150 s., wimmad 120—125 s., siiad 150—200 senti, angerjad 3—4 krooni, lõhed 6—12 krooni kilo.

Puuwili ja marjad: Õunad 25—100 senti, jõhwikad 25—30 s., pähklid 200 senti kilo, sidrunid 9—13 senti tükk.

Seened: Mitmesugused soolatud seened 40—140 senti kilo.

Jõulukuused: Wäikesed jõulukuused lauale asetamiseks 5—20 senti tükk.

Terwitusi President K. Pätsile.

Riigijuht, kellele noorsooküsimused on alati olnud südamelähedased.

Wabariigi Presidendile K. Pätsile on saabunud rohkesti õnnitlusi ja terwitusi telegraafi teel.

„Kaitseliidu Tallinna malewa Nõmme malewkond oma 20. aastapäewa pühitsemisel terwitab Teid kui meie armsat Presidenti ja esimest Peaministrit Teie selge otsuse pärast 27. nowembril 1918 kommunistidega mingisugust kompromissi sõbitada, waid wägiwalla kandjatele relwaga wastu astuda waba Eesti ja püha kodumaa kaitseks. Selle wisa wõitlusega saawutatud iseseiswust tõotame tarwiduse korral kaitsta kõigega, mis meile on kallis."

„Riigiteenijate Keskliidu Saadikutekogu aastakoosolek terwitab Teid härra President ja palub wastu wõtta riigiteenijaskonna parimad soowid õrge ülesande täitmisel Wabariigi juhtimisel kui ka Teie isiklikuks käekäiguks."

„Oma kahekümne aasta tegewuse tähistamise läwel kokkutulnud ÜENÜ 43 esinduskogu koosolek terwitab Teid, õrgeauline härra President kui meie kauaaegset ja õrget riigijuhti, kellele noorsooküsimused alati olnud südameligidased."

„Palume Teid härra President wastu wõtta Kodumajanduskoja koosoleku suurim ja siiram tänu Teie tunnustuse eest meie tööle, eriti aga ka emade puhkekodu asutamise osas. Teie ja Wabariigi Walitsuse heatahtlik kaasabi tiiwustab mead kodukultuuri tööl, et luua wäärikat Eesti kodu, kus kaswaksid õrge hingekultuuriga tugewad ja terwed Eesti pojad ja tütred."

Edasi terwitawad weel Wabariigi Presidenti Tartu 1. Gümnaasiumi ja Tartu Tehnikumi õpetajad ja õpilased oma uuendatud koolihoone õnnistamisel, Riikliku kolledzhi lastewanemad, õpetajad ja õpilased oma koolimaja nurgakiwi panemisel, Pärnu maawolikogu, Petseri maawolikogu ja Lõpe lõikuspüha aktusest osawõtjad.

P. Keres saabub laupäewal lennukil.

Jõuab Tallinna kell 2 päeval.

Nagu malesuurmeister Paul Keres meie lehele teatab, jõuab ta kodumaale tagasi homme, laupäewal. Tallinna saabub ta kell 2 paiku päewal lennukil. Esialgu kawatseb ta jääda Tallinna paariks päewaks ja siis sõita Tartu lõpetama oma pooleli jäänud õpinguid.

Seega tuleb Hollandi turniiri wõitjale piduliku wastuwõtu korraldajail oma kawa muuta ja P. Kerest minna lennujaama terwitama.

Eile oli Walga linnawalitsuses arutusel P. Keresele auawalduste korraldamine Walgas, juhul kui ta oleks sõitnud koju raudteel. Nüüd peab see pidulik tseremoonia Walgas aga ära jääma.

Kasulikke teateid põllumehele.

Laatu peetakse 7. detsembril s. a.: Kallaste alewis 2 päewa, Jõhwi alewis 2 päewa, Orissaares loomalaat. 8. detsembril s. a.: Obinitsal Meremäe wallas, Puhja alewis Kawilda wallas, Wiljandis 2 päewa, Hiiekõnnu alewis Lelle wallas.

Wana-Antsla kodumajanduskooli põllumajapidamine ostab oktoobris wõi nowembris s. a. koeginud wõi detsembrikuus poegiwaid Eesti punasttõugu ehk selle tõutüübilisi lehmi. Wanadus 1 kuni 5 poega. Pakkumised ühes looma wanaduse, hinna, wiimase proowilüpsi ja kontrollandmete (kui wiimased olemas) äramärkimisega saata Haridusministeeriumi Koolide Põllumajapidamiste Ametile wõi Wana-Antsla põllumajapidamise walitsejale, Antsla.

Türi põllumeeste konwendi juhatuse koosolekul otsustati lubada asutada uusi E. Hollandi-Friisikarja pullijaamu Jaan Läänsoo Hallika talu majapidamise juures Wäätsa wallas Lööla külas, Jaan Eeriku Männisaare talu majapidamise juures Wäätsa wallas Wäätsa asunduses ja Otto Waarmanni Lepiku talu majapidamise juures Särewere wallas Lokuta külas. Uusi jäärajaamu lubati asutada Karl Teldre talu majapidamise juure Wäätsa wallas Piiometsa külas ja Eduard Loo talu majapidamise juures Wäätsa wallas Wissuwere külas.

Põide konwendi maanoorte tegelaste täienduskursus peetakse 4. ja 5. detsembril s. a. Maasi koolimajas. Kursusel käsitawad maanoorte töö korraldamise küsimusi konsulent A. Turu ja maanoorte instruktor O. Kolk ning loodetawasti ka Põllutöötoja maanoorte sekretär R. Paglant.

Koduse kaswatuse instituut korraldab koos Kanepi õpetajate ühingu ja laulu- ja mänguseltsiga pühapäewal, 4. detsembril kell 2 p. Kanepi kihelkonna kaswatuspäewa.

Pühapäewal, 4. detsembril algusega kell 15 toimub Laanemetsa wallas Koikküla algkooli ruumes Laanemetsa maanaiste seltsi ja Isamaaliidu kohaliku osakonna ühisel korraldusel lõikuspidu. Päewakohase kõne peab Riigiwolikogu liige ja Walga maawanem W. Welner, kuna waimuliku talituse toimetab Hargla koguduse õpetaja J. Maior. Lõikuspeo aktusel on ka ette nähtud algawa raamatunädala puhul wastawasituline kõne kooliõpetaja J. Aarnalt.

Samal päewal toimub lõikuspidu ja rahwuspäew algusega kell 15 Hummuli rahwamajas Isamaaliidu Hummuli osakonna korraldusel. Päewakohase kõnega esineb riikliku propaganda talituse nõunik O. Wiirsoo.

Palamusel peetakse lõikuspidu 4. detsembril. Kõnedega esinewad põllutöötoja direktor T. Kind, L. Woltri ja agr. S. Wiks.

Raadios kõneleb pühapäewal, 4. detsembril kell 8.20 agr. J. Saarsoo teemal: „Põllumajanduslikust kirjandusest". Kolmapäewal, 7. detsembril kell 17.45 kõneleb Põllutöötoja Põllumajandus-tehnilise talituse juhataja ins. G. Werret teemal: „Põllumajanduse mehhaniseerimine (I)". Reedel, 9. detsembril kell 17.45 kõneleb J. Welitar teemal: „Sigade söötmine talwel".

Sõmerpalu Piimaühisuse korraldusel peetakse Sõmerpalu wallas J. Langer'i talu ruumides pühapäewal, 4. detsembril s. a. kell 10 hommikul põllumajanduslik kursus.

Kursusel käsitatakse järgmisi aineid: 1. Karjamajanduslikud küsimused, kõneleb maakonsulent J. Männik. 2. Piimanduslikud küsimused, kõneleb piimanduskonsulent O. Tilk. 3. Kuidas tõsta piima kwaliteeti, kõneleb p. k. p. nõuandja J. Anton.

Tegelik õpetus: 1. Lüpsmine ja piimakäsitus. 2. Karjasöötmine jne.

Põllumehed Saaremaal, kes soowiwad weel tänawu sügisel lõhkeainet, maksku raha sisse ja esitagu nõutaw politsei tunnistus hiljemalt 5. detsembriks s. a. Kuressaare põllumeeste konwendi büroole.

Linnupidajad Saaremaal, kes soowiwad kanadele jõusööta, mis Eesti Munaekspordi poolt segatud ja mis maksab 15 snt. kg, wõiwad seda tellida kuni 5. detsembrini Kuressaare Munaühisusest. Samast saab ka E. Munaekspordi kalajahu hinnaga 27 snt. kg. Kõik tellimised esitada 5. detsembriks.

Pärnumaal peetakse eelolewal pühapäewal kolm lõikuspidu: Taali Ülejõe koolimajas kõneleb Riigiwolikogu liige W. Päts, samuti Uulus Surju koolimajas, kuna Laiksaares kõnelewad Riigiwolikogu liige J. Lootwäli ja maankonsulent agr. M. Jams.

Wõi ja munade eksport kahanenud

Wõi toodang novembris aga jälle normaalne.

Nowembrikuus on wõi sissetulek piimasaaduste kontrolljaama andmetel olnud möödunud aasta tasemel. Wahe on ainult mõnisada tünni, mille wõrra wõid on wähem kokku tulnud. Seega on wõi kokkutulek uuesti jõudsam kui eelmisel kuul, kunas wõid tuli wõrreldes 1937. a. oktoobriga umbes 7 protsendi wõrra wähem sisse.

Seewastu wõi eksport on läinud nowembris umbes wiiendiku wõrra tagasi, wõrreldes eelmise aasta nowembriga. Kuna wõi kokkutulek ei ole samal ajal kahanenud, siis näitab see, et nowembris on läinud senisest suuremal määral wõid lattu.

Arwestades seni kogu aastat, on siiski wõi eksport tänawu kuni detsembrini umbes 12 protsendi suurem kui mullu.

Kanamune on weetud nowembris wälja wähem kui mullu, nimelt 916.560 tükki möödunud nowembri 1.663.200 wastu. Seega kahanemine 746.640 muna. Põhjuseks märgitakse siin söödapuudust ning ka seda, et sel aastal kanade munemisperiood algas warem kui eelmistel aastatel, mis kiiremini wiib ka munemisaja lõppemisele.

Kogu aasta munade wäljawedu aga on suurem kui eelmisel aastal, kuna tänawu on eksporditud 40,7 milj. muna mullusse 40,3 milj. wastu.

Kehra tehas hakkab tarvitama ainult kõlbmatut puud.

Propsid eraldatakse ekspordiks.

Kui asutati riikliku kapitaliga töötav sulfaat-tselluloositehas Kehras, siis selle tagamõttega, et see hakkab töötama ümber eksportmaterjaliks puud, mida seni oli tarbepuuna võimatu kasutada. Selle puu pidi andma kütteturu ümberkorraldamine, mis muude kütteainete osatähtsuse tõstmise kaudu vabastas suuri puuhulki tarbepuuks.

Eelkäinud aastatel aga ei olnud veel võimalik küllaldasel määral sulfaat-tselluloositehase tarvituseks osta kokku vähevääritslikku puud, sest tuli hankida

lühikese aja jooksul korraga mitme aasta tagavara,

et tehasel töötama hakates oleks normaalne toormaterjali seis käes. Sellepärast tuli peale vähevääritsliku puu osta ka suur osa propse sulfaadipuuks, ning propside väljavedu kannatas kaks aastat selle tõttu. Ka andis propside kokkuost põhjust arutluseks, kuivõrd palju rahvamajanduslikku tulu on selles, kui üks eksportkaup (propsid) töötletakse teiseks eksportkaubaks (sulfaat-tselluloos). Propside osatähtsus igaaastases sulfaatpuu koguses oli kuni 40 protsenti.

Tänavu aga on Kehra tehas loobunud täiel määral propside kokkuostust,

kuna seekord propside kogus teeb välja ainult 5 prots. kogu vajatavast sulfaatpuu hulgast. Praegu ostetakse sulfaatpuuks ainult säärast materjali, mida võib õigusega nimetada metsa ülestöötamise jäätteks, ja mida muidu saaks kasutada ainult 3. sordi küttepuuna, ning osa ei kõlbaks isegi selleks. Säärase materjali kasutamine küttepuuna oleks isegi kulukam kui sulfaatpuuna, sest küttepuuks lõikamise ja peenendamise kulu tuleks siia veel juurde. Kehra vabrik ostab kokku ka kõik notid, mida isegi põletispuuks ei tasu teha, Saaremaalt saadakse aga rohkesti pakuotsi, mis on 1 m pikad ja umbes 1,2 m jämedad.

Üldiselt arvestatakse, et võrreldes 1936. aasta puuturu seisukorraga on umbes **150 tuh. ruumimeetrit endist küttepuud tulnud üle sulfaadi toormaterjali hulka.**

Kehra tehas töötab ümber aastas umbes 240 tuh. ruumimeetrit puud, millest hangitakse 200 tuh. ruumimeetrit riigi metsadest ja 40 tuh. ruumimeetrit eraturult.

Valmis Vaivara vallamaja.

Hiljuti sai täielikult walmis Waiwara wallamaja. Nimelt teostati põhjalik ümberehitus, millega muudeti wana hoone igati ajakohaseks ja nõudeile wastawaks. Ka muretseti tulekindel, sissemüüritaw kassakapp. Ehituse teostas ettewõtja Koost ning kulud tõusid üle 10.000 kr.

Pildil: Waiwara wallamaja uuendatud kujul.

Peaminister K. Eenpalu avab Raamatu-nädala.

Pühapäewal kell 12 toimub „Estonia" kontsertsaalis pidulik raamatu-nädala awamine. Awakõne peab Peaminister K. Eenpalu.

Kõnedega esinewad awaaktusel weel ÜENÜ esimees ministriabi A. Keller, kirjanikud Aino Kallas ja Johannes Semper ning raamatu-nädala juhatuse liige A. Weiler.

Muusikaliste ettekannete osas esineb Meta Tari orelil ja Hugo Schütz wiiulil. Laulab ÜENÜTO segakoor Gustaw Ernesaksa juhatusel.

Raamatu-nädala awaaktuse prologi on loonud Henrik Wisnapuu, mille ka autor ise kannab ette. Raamatu-nädala teiste ürituste seas toimub Tallinnas 3. detsembrist kuni 11. detsembrini Börsisaalis raamatunäitus „Tänapäewa raamat".

Näituse awab haridusminister kol. A. Jaakson laupäewal kell 1 päewal pidulikult.

Kasvatuspäev Kanepis.

Koduse kaswatuse instituut korraldab koos Kanepi õpetajateühingu ja Laulu- ja Mänguseltsiga pühapäewal, 4. detsembrist kell 2 p. Kanepi Laulu- ja Mänguseltsi rahwamajas Kanepi kihelkonna kaswatuspäewa.

Raekohus ei kinnitanud IKL'i sulgemist.

Otsus ei olevat tehtud seaduspäraselt.

Suletud ajalehed hakkavad jälle ilmuma.

ETA. Helsingi, 1. detsembril.

Helsingi raekohtus jatkus kolmapäewal kuni keskööni IKL-i ja tema häälekandjate sulgemisotsuse arutamine. Weidi pärast kesköö raekohus kuulutas, pärast wiietunnilist nõupidamist, oma otsuse. Selles ei kinnita ta siseministeeriumi poolt antud IKL-i, tema osakondade ja ajalehtede sulgemisotsust.

Raekohtu otsuses seletatakse, et asja arutamisel pole selgunud, et IKL oleks tegutsenud seaduse ja kommete wastaselt ja jatkanud keelatud ühingute tegewust. Ühtlasi seletatakse, et siseministril ei ole seaduslikult olnud õigust ajalehtede sulgemiseks, waid niisugune õigus on ainult kohtuministril.

Otsuse põhjenduses tuuakse ette, et asjaarutamisel on selgunud, et IKL ei ole jatkanud ei keelatud Lapua-liikumise ega Sinimusta organisatsiooni tegewust, et IKL'i ja tema häälekandjate halwawad wäljendused riigiwõimude kohta ei ole olnud sisuliselt niisugused, nagu nad ei tohi esineda demokraatlikus riigis, et IKL'i organisatsiooni on kuulunud koolinoorsugu ainult wähesel määral ja et IKL'i poolt määratud awalikkudel kooswiibimistel on tarwitatud ainult keelatud mundreid meeletuletawat riietust.

Lehtede teateil hakkawad IKL'i häälekandjad nüüd wiiwitamatult jälle ilmuma. Raekohtu otsuse kohta ei ole ajalehed jõudnud oma tänastes numbrites awaldada täielikult oma seisukohta. Pikemalt puudutab seda otsust ainult „Uusi Suomi", mis märgib, et kohtuotsust tuleb pidada rippumatu kohtu wõiduks administratiiwse omawoli üle. IKL'i programm ja tegutsemine on olnud küll mahakiskuwa mõjuga Soome poliitilises elus, kuid õigus on ühesugune kõigile. Ja seepärast ei wõi ka IKL'i asetada wäljaspoole seadust. Kohtuotsuse kaudu on tulnud wõidule seaduslikku ühiskonda, korda ja õigust pooldaw mõttewiis, kirjutab leht. „Helsingin Sanomat" nimetawad raekohtu otsust üllatawaks selles mõttes, et see tühistab siseministeeriumi otsuse. Ajalehtede sulgemise otsuse suhtes oli lehe arwates küll niisugust otsust oodata, aga organisatsiooni enda sulgemist peeti üldiselt põhjendatuks, kirjutab leht.

„Ajan Suunta" nõuab siseministri lahkumist.

ETA. Helsingi, 1. dets.

Kolmapäewa öösl, kohe pärast raekohtu otsuse selgumist, IKL'i peahäälekandja „Ajan Suunta" toimetus asus uuesti tööle, nii et leht juba neljapäewal, kuigi hilinemisega ja wäiksemas kaustas, jälle müügile ilmus. Samuti on oodata, et teised IKL'i häälekandjad juba homme jälle ilmumist jatkawad.

Oma tänases juhtkirjas „Ajan Suunta" kirjutab pealkirja all „Katkestuse järele", et protsess IKL'i wastu oli wõitlus trükiwabaduse eest. Raekohtu otsusega on see wõitlus nüüd lõppenud wõiduga, mille tagajärjel trükiwabadust ei ole saadud wiia kohtuwõimude otsustuswõimu alt administratiiwwõimu alla. Siseminister on saanud kaotuse oma sammude seaduslikkuse küsimuses ja tema seisukord on muutunud täiesti wäljakannatamatuks. Jääme ootama, et ta teeb sellest wiiwitamatult oma järeldused. Juhul, kui aga kogu walitsus on annud siseministri sammudele oma nõusoleku, siis peab lahkuma walitsus täies koosseisus, lõpetab leht.

Noarootsi-Haapsalu tee 40 km lühemaks.

Paslepa wallawolikogus Läänemaal oli arutusel tähtsama päewakorrapunktina Noarootsi-Haapsalu otseühenduse ehitamise küsimus, millega see wahemaa muutuks lühemaks 40 kilomeetri wõrra. Nimelt tuleb ehitada tamm Uuemõisa ja Tohuküla wahele, mis tuleks 3 kilomeetrit pikk. Meri on seal ainult kuni 70 sm sügaw.

Wallawolikogu leidis, et selle tammi ehitamine on olulise tähtsusega Paslepa, Sutlepa ja isegi Nõwa walla elanikele, kuna selle teostamisel muutub põllumajandussaaduste transport Haapsalu tunduwalt hõlpsamaks.

Paslepa wallawalitsus kawatseb lähemal ajal kutsuda talupidajad külade kaupa kokku, et neilt küsida, palju keegi suudab kaasa aidata tammi ehitamisele.

Laevaomanikud tasusid Pärnu Suursillale tekitatud kahju.

Käsmu laewaomanike poolt, eesotsas kapten Tiedemaniga, saadeti Pärnu linnawalitsusele ära 2750-kroonine summa, mis hiljuti määrati wastawa komisjoni poolt aurulaew „Junlia" poolt Pärnu Suursillale tekitatud wigastuste eest. Pärnu linnawalitsus asub lähematel päewadel Suursilla wigastuste parandamisele.

Karu murdis lamba.

Jõisaku metskonnas on karud saanud ohtlikeks loomadele. Toidupuudusest aetuna tungiwad nad kallale põldudel olewaile loomadele. Käesolewal nädalal murdis karu ära Jõisaku metsawahi lamba. Lambakari sõi metsawahi toa lähedal, kust karu napsaski ühe ära.

Tshehho-Slowakkial uus president.

Kindral Syrovy kabinet lahkus.

ETA. Praha, 30. nowembril.

(DNB.) Praha kõrgema administratiiwkohtu senine esimees dr. Hacha waliti täna hommikul kell 11.53 Tshehho-Slowakkia rahwuskogu poolt 273 häälega wabariigi presidendiks. 39 kommunistlikku rahwasaadikut jätsid hääled andmata. Slowakid panid oma hääled erilisse urni. Saksa rahwussotsialistlikud rahwasaadikud ja senaatorid jäid walimisest eemale, kuna nad peawad presidendiwalimist tshehhide, slowakkide ja ruteenlaste siseasjaks.

Põllumeeste häälekandja „Wecer" teatab, et Tshehhi ühtluserakond teeb uuele presidendile dr. Hachale ettepaneku erakonna esimehe rahwasaadik Berani peaministriks nimetamiseks. On tõenäoline, et suurima erakonna juhile usaldatakse walitsuse moodustamine.

Prahas on täna, presidendi walimise päewal, heisatud lipud mitte ainult ametiasutustel, waid ka eramajadel. Trammid ja paljud autod sõidawad Tshehhoslowakkia riigiwärwides lipukestega. Ka Slowakkias on peaminister Tiso korraldusel heisatud lipud.

(Reuter.) Tshehhoslowakkia uus president kannab edaspidi Tshehho-Slowakkia wabariigi presidendi nime. (Rüüdsest peale Tshehho-Slowakkia kirjutatakse sidekriipsuga.)

President dr. Hacha.

Tshehho-Slowakkia wabariigi uus president on sündinud 2. juulil 1872 Trhove Svinys. Algul tegutses ta adwokaadina, kuid warsti astus ta Böömi prowintsi komiteesse, pühendudes sellest saadik täielikult administratiiwõiguse probleemidesse. Böömi prowintsi komitee liikmed moodustasid tollal juristade eliidi ja Hacha polnud ainus nende seas, kes awaldasid õigusteaduslikke kirjutisi. Oma eesknjuliku teoreetilise ja praktilise ettewalmistuse õõtu kutsuti Hacha hiljem Austria kõrgema administratiiwkohtu liikmeks, kelleks ta jäi rewolutsiooni puhkemiseni.

Uues Tshehho-Slowakkia wabariigis organiseeris ta koos dr. Pantutshekiga administratiiwkohtu. Pärast Pantutsheki surma ta waliti administratiiwkohtu esimeseks presidendiks. Oma kõrgete ülesannete täitmisel on ta ilmutanud suurt organiseerimiswõimet ja wiljakat ning wäsimatut tegewust. Kogu maailm tunnustab Tshehho-Slowakkia administratiiwkohtu kõrget taset ja see on suuremalt osalt dr. Hacha teene.

Hacha kuulub Tshehhi silmapaistwamate ja tähtsamate autorite hulka õigusteadlikul alal. Tänuwaldusest tema suure teaduslikku töö eest walis Tshehho-Slowakkia Teaduse ja Kunsti akadeemia ta oma liikmeks.

Wiimasel ajal dr. Hacha toimetas koos professorite Hoetzeli, Lashtowka ja Weyri ning dr. Hawelkaga awaliku õiguse leksikoni, millest juba kaks köidet on ilmunud, kusjuures administratiiwõiguses puntuwad artiklid on koostatud Hacha enda poolt.

Mitte ainult tema juriidilnie eruditsioon, waid ka tema siiras armastus õiguse wastu tagawad, et ta praegusel raskel ajal on wäärilise täitma oma kõrgeid kohuseid uues Tshehho-Slowakkias.

Rumeenia raudse kaardiväe juht sai surma.

Põgenemiskatsel lasti peale tema veel maha 13 vangi.

ETA. Bukarest, 30. now.

(Havas.) Ametlikult teatatakse, et möödunud ööl on toimetatud rida wange ühest Bukaresti wanglast Jilawa wanglasse, mis asub Bukaresti lähedal. Silmapilgul, kui wangide transport oli möödumas ühest metsast, awati tundmatute poolt tuli autodele, kus wiibisid wangid. Pärast tulistamist tundmatud põgenesid kohe. Ent samal silmapilgul wangid, kasutades pimedust, hüppasid autodest wälja ja püüdsid põgeneda, joostes metsa poole. Pärast hoiatuspaukude lasknist sandarmid awasid tule põgenejaile. Seejuures sai surma Rumeenia endise raudse kaardiwäe juht Codreanu, kes oli mõistetud 10 aastaks sunnitööle. Peale selle sai surma weel 13 wangi, nende seas ka wangid, kes olid mõistetud eluajaks sunnitööle Rumeenia endise peaministri Duca tapmise pärast. Pärast ametlike wormaalsuste toimetamist surmasaanud wangid maeti Jilawasse.

Zelea Codreanu.

Bukarestis suur ärevus.

ETA. Bukarest, 1. detsembril.

(Reuter.) Ühenduses Codreanu ja teiste endiste raudse kaardiwäe liikmete mahalaskmisega on tarwitusele wõetud abinõusid wõimalike segaduste ja korrarikkumiste wältimiseks, mida on oodata. Ühenduses sellega on walitsemas Bukarestis suur ärewus.

Rumeenias veresauna karta.

„Raudne kaardivägi" on valitsusele äärmiselt vihane.

ETA. Bukarest, 2. detsembril.

(Reuter.) Codreanu surm on tekitanud raudse kaardi liikmete hulgas kibedat wiha walitsuse wastu, keda nad süüdistawad oma kapteni ja juhi tapmises. Mõned neist ei usu, et Codreanu on surnud. Kuuldub, et raudse kaardi „surmaleegion" on kunagi tõotanud, et kui nende juhile sünnib midagi halba, siis on oodata üldist weresauna.

Sandarmeeria peainspektor on teinud karmimaid korraldusi terroristide wastu. Sandarmeile on tehtud ülesandeks lasta maha iga terrorist. Kõhklemist karistatakse olemasolewate seaduste kohaselt. Hulk isikuid on arresteeritud. Diplomaatlikes ja poliitilisis ringkonnis oodatakse pinewusega Saksamaa käitumist nende karmide abinõude suhtes.

(Havas.) Wõimud on wangistanud ühe mõrwari, kes oli osa wõtnud atentaadist Cluj ülikooli rektori wastu. Wangistatu on noor raudse kaardiwäe liige, nimega Francu. Teiselt poolt teatatakse, et Ceonautzi linnas on süüdatud kuus juudi äri ja sünagoogi. Politsei on wangistanud kaks tulesüütajat, kes mõlemad on ukrainlased ja raudse kaardiwäe liikmed.

Reisirongi taheti kraavi lasta

Narwa ja Soldina jaamade wahel Narwa linna piirides awastati kolmapäewa lõunapaiku, et keegi on kawatsenud rööbastelt wälja lasta lõunast Tallinna reisirongi, mis Narwa saabub kell 1.05. Umbes kilomeeter enne raudteejaama, Uuskülа ülesõidukoha lähedal oli pöörangu wahele asetatud suurem graniitkiwi. Kuna rong kihutab siinkohal weel täie kiirusega, siis kiwile otsa sõites oleks wõinud juhtuda tõsisem rongiõnnetus.

Umbes üks tund enne rongi nr. 25 sissesõitmist, tuli üks raudteeametnikke juhuslikult randteed mööda jaama poole ning silmas pöörangu wahele asetatud kiwi. Ta weeretas kiwi kõrwale ja teatas asjast wõimudele. Sündmuse kohta alustasid ametiwõimud waljn juurdlust. Kas on tegemist poisikeste mõtlematu ulakusega wõi tahtliku kuritöö katsega, selgub juurdlusel.

Ägedad lahingud Palestiinas.

ETA. London, 30. nowembril.

(Reuter.) Ametlikult teatatakse, et esmaspäewastes wõitlustes mässuliste araablastega on 43 araablast saanud surma. Wäesad lennukite toetusel sooritasid eile laiaulatuslikke läbiotsimisi wõitluspiirkonnas Haifast lõuna pool. Wõitlus mässuliste ja wäesade wahel algas püssidega, läks hiljem üle mõõkadele ja lõppes meleheitliku käsitsiwõitlusega, kusjuures pääsesid ainult üksikud araablased.

ETA. Kairo, 30. nowembril.

(Reuter.) Egiptuse walitsus määras 1.023.000 naelsterlingit krediiti Egiptuse laewastiku wäljaehitamiseks.

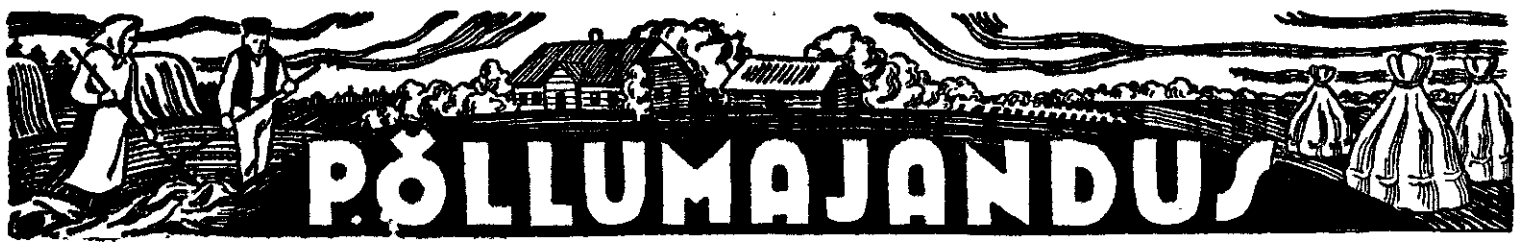

Sugulawade kanad wõistlesid.

Kõige tasuvamad pidada valgeleghorni tõugu kanad.

Iga aasta 1. novembriks saadatwad 6—7 meie paremat kanakasvatajat-sugulawa oma noori kanu Kehtna kontrollkanalasse kontrollimisele. Saadetatwad 6 kana on kewadised pojad ja hakkatwad tawaliselt kontrolli alla wõtmise algusaja ümber munele. Kontrollkanalas peetakse kõik kanad ühesuguste tingimuste juures ja söödetakse ühtlaselt. Kõik sööt, mida üksikute kanakasvatuste kontrollrühmad tarwitatwad, kaalutakse, samuti märgitakse täpselt üles, kui palju ja raskeid mune üks wõi teine kana munenud.

Möödunud aasta munemiswõistluse aruanne walmis hiljuti, ja see näitab, et kõik kontrollialused rühmad munesid wäga hästi. Esimesele kohale tuli munade arwu poolest H. Wallaste walge-leghorni tõugu kanade rühm 207 munaga kana kohta 11 kuu jooksul. 2. kohale tulid A. Aru, samuti walge-leghorni kanad — 202 munaga. Arwestatud aasta jooksul munetud munade koguraskuse järele tuli esimeseks L. Hunniuse rhode-islandi kontrollrühm 12,47 kiloga kana kohta. 2. kohale tuli H. Wallaste munade kogukaaluga 11,7 kg kana kohta.

Kontrollitawatest kanadest osutus rekordkanaks A. Ristikiwi walge-legh. tõugu kana nr. 344, kes munes 273 muna 11 kuu jooksul. Raskema munadekogu munes L. Hunniuse rhode-islandi kana nr. 334 ja nimelt 16,83 kg, kusjuures muna keskkaal oli 67 g.

Kehtna kontrollkanalas on igal wõistlewal kanaderühmal omaette eraldatud ruum kanalas ja wäljas eraldatud jooksukoppel.

Kontrollimisel arwestati ka kanade sööta, mida kanad aasta jooksul tarwitasid. Siin tuli kõige wähema söödakuluga läbi A. Aru kontrollrühm, kes tarwitas kana kohta aastas kr. 6,35 eest sööti. Kui arwestada söödakulu munadele, siis tootis 1 kg mune kõige odawamalt H. Wallaste kanaderühm ja nimelt 55,03 sendiga. Siin on arwestatud ainult söödakulu, kuna muud kulud on arwestamata jätetud. Kui munade eest saadud tulust maha arwata söödakulu, siis jättis kõige rohkem tulu üle A. Aru kanaderühm ja nimelt kr. 4,58 kana kohta. Teiseks tuli H. Wallaste rühm kr. 4,57 tuluga kana kohta ja kolmandaks A. Ristikiwi rühm kr. 3,89 tuluga kana kohta. Need kõik on walge-leghorni tõugu kanade rühmad. Alles neljandale kohale tulu poolest tuli kaalult kõige rohkem munenud L. Hunniuse rhode-islandi kanade rühm kr. 3,87 tuluga kana kohta.

Jõusööt ilmub turule.

Karjasööt 12,25 senti ja sigadesööt 10,5 senti kg.

Viljasalv müüb jõusööta oma hinnaga.

Wabariigi Walitsuse otsusega 1. detsembrist 1938. a. kinnitati Riigi Wiljasalwe nõukogu otsus: määrata Riigi Wiljasalwe poolt walmistatawa ja müüdawa loomajõusööda hinnaks: karjasööt 12,25 senti kg ja sigadesööt 10,5 senti kg franko saatejaam. Jõusööda walmistamiseks minewate ainete sissetoostuhindade wõi koosseisude muudatuste puhul lubada Riigi Wiljasalwe juhatusel jõusööda hinda wastawalt muuta, kusjuures aga Wiljasalw uued tingimused aegsalt peab esitama Wabariigi Walitsusele kinnitamiseks.

Ühtlasi walitsus pidas tarwilikuks, et jõusööda walmistamise ja müügiga alustataks niipea kui wõimalik.

Jõusööda koosseisud on Põllutööministeeriumi ja Põllutöökoja loomakaswatuse eriteadlaste poolt heaks kiidetud ja kõigiti loomasöödaks otstarbekohaseks tunnistatud. Karjasööt sisaldab seediwat walku ligi 25 protsj., mis piimakarjale wäga sobiw. Sigadesööda hulka on tulnud paigutada ka ristikheinajahu, selle inimtoiduks kõlbmatuks tegemise otstarbel.

Mis puutub jõusööda hindadesse, siis on need kalkuleeritud sääraselt, et Wiljasalwel nende pealt mingisugust kasu ei ole ette näha. Määratud hindadega on jõusööda kasutamine praeguste loomasaaduste hindade juures küllalt tasuw.

Riidemoe walikust.

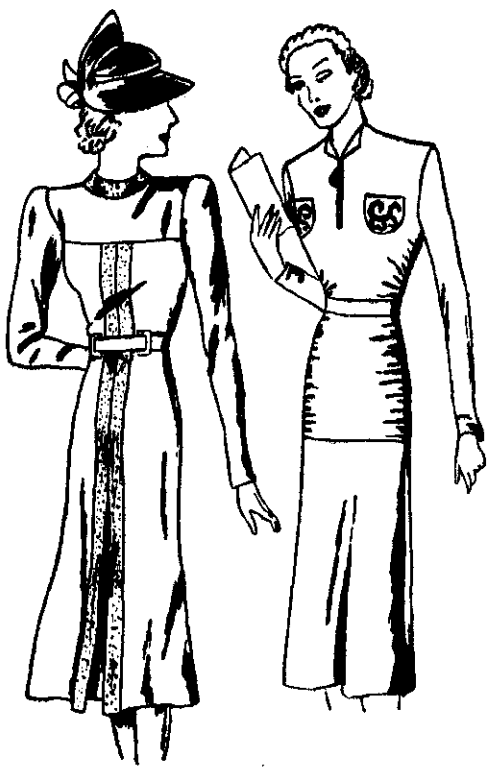

Paremal — pealelõunakleit tumedast willasest riidest. Rinnataskud on tikitud wõi nõõrkaunistusega. Pika pluusi külgedel krooked, kinnituseks tõmbelukk.

Wasemal — pealelõunakleit tumedast willasest riidest. Kaunistuseks helmestega tikitud pael, mis ümbritseb kaela ja suundub eest alla.

Iga naise soowiks on riietuda moodsalt ja sobiwalt.

Riietus näitab meile sageli kandja iseloomu — muidugi aga esijoones maitset. Wäga nõõtu on, kui wanem naine riietub liiga nooruslikult ja kirewalt. Sellega ta tõstab esile oma edewuse ja kergemeelsuse, ühtlasi kriipsutab aga weel enam alla oma tõelist wanust. Sageli muudab ta enese seega weel wanemaks kui ta on tõeliselt, kuna sunnib tähelepanu pöörduma oma wanusele.

Moelehtedes ja ajakirjades ilmub wäga palju moode. Tihti aga ei leia sellestki hulgast enesele midagi meeldiwat ega sobiwat, waid peab ise looma uusi kombinatsioone. Igaüks, kes olemasolewat moodi mõne pisiasjaga rikastab, on ise ühtlasi ka moe looja. Ta annab juuretoodud lisandiga moele omapära ning awaldab selles oma waimu, maitset ning huwisidki.

Riidewabrikandid annawad moele oma suuna riidewärwide ja kuduriswiisi näol. Need aga enamasti põhjenewad tarwitajaskonna soowidel. Praegu on sel alal kõige suuremat lewikut leidnud pitsikoelised, ebaühtlase pinnaga kangad.

Moe kestwus on tingitud mitmesuguseist tegureist: maksuaist kommetest, otstarbekohasusest, elutawalduste muutuwusest, kultuuriliste nähete waheldumisest jne. Kõikide nende alusel, esijoones aga arwestades silmapaistwate naiste soowe ja moeleiutusi, joonistawad suurte moemajade kunstnikud uusi moode ja saadawad need moelehtedena laiali maailma.

Kuiwõrd moe loomisel mõjub kaasa rahwa üldine ellusuhtumine ja kombed, seda näeme wõrreldes erimaade moode: Inglise moed on samuti tasakaalukad, tagasihoidlikud ja püüdwalt muutumatud nagu kogu muu inglise elu oma traditsioonikindluse ja rahulikkusega. Inglise kostüümid ja mantlid on seetõttu leidnud poolehoidu kogu maailmas.

Pariis — kergemeelsema kuulsusega linn — toodab haruldaselt ilusaid pidukleite; hõljuwaid kergeid riideid. Siin lastakse wabalt mängida fantaasial. Seetõttu näeme prantsuse moodides kajastuwat nende lõunamaist temperamenti. Saksamaal loodud moed on kained, korralikud, odawad. Siit leiame kõige enam eeskujusid kodune ja tööriietuse walmistamiseks.

Moe walikul peab igaüks arwestama enese kuju ja omapära. Mida arenenum naine, seda wähem püüab ta riietusega tähelepanu äratada. Siin tähtsaim on, et igas olukorras riietus oleks sobiw: mood walida selle järele, millise aja, koha ja seltskonna jaoks riideid wajatakse. Nii riideid walmistades ollakse alati ilusasti ja sobiwalt riietatud, ka kui on olemas ainult paar kleiti: üks töökleit, teine seltskonnas käimise kelit.

Igas moes leidub midagi ilusat ning sobiwat, see tuleb üles leida ning oma maitse kohaselt parandada.

Wärwide walikul on parem alati jääda tagasihoidlikuma, mahedama tooni juure. See ei tüüta kandjat nii ruttu kui silmatorkawad, eredad wärwid. Ühtlasi ei muutu see nii tuttawaks nagu nn. „kiju koer".

Praegu on moes eriti fügawamad punased riidetoonid, mis wäga meeldiwalt rõhutawad näo jumet. Selle poolest punased toonid on eriti soowitawad kahwatu näo juure. Teiseks tähtsamaks „moewärwiks" on roheline, eßinedes paljudes pastelltoonides. Need sobiwad esijoones terwejumelistele, punapõselistele. Wähem leiame siniseid, lillasid ning prunne toone.

Kaunistustest on esikohal lilled — roosid, orhideed, põllulilled — kõik, mis lillede alal on suudetud walmistada ja leiutada. Kaunistuste wärwi walik on wäga mitmekesine. Eriti eelistatud lilli kombineeritakse wäga paljudes wärwikombinatsioonides: rohelise juure lilla, punasel sinine jne. Loomulikult peab wärwitoon olema hästi sobiw, et mitte luua liiga teratwaid kontraste.

Üsna palju näeb ka nõõrkaunistust. Wõõd, taskud, rinnaosad on tihti kaetud nõõrkaunistusega. Selleks kasutatakse siid- wõi willast jämedat nööri. Mõnel juhul nöör põimitakse wõi heegeldatakse peenemast lõngast, saades efektsema ja ilusama nööri.

Palju näeb ka laiemaid pael-kaunistusi, mis enamasti on kleidi enda wärwi. Mõju awaldab läikiw materjal, tihti ka helmestega tikkimine.

Samuti kasutatakse kaunistuseks peeni nöör-wolte, krookeid ja nööpe.

Mitmesugust.

Mulgikapsad, samuti hapukapsasupp wõidawad maitselt wäga palju, kui neile lisada keetmise lõpupoolel toorelt riiwitud porgandeid. Need annawad kabsastele hea maitse, ühtlasi aga wäga ilusa wärwi.

Tomatipüree annab kõigile lihakastmetele ning suppidele wäga hea maitse ning wärwi, ühtlasi on tomatipüree kasutamine wäga soowitaw seetõttu, et ta on wäga witamiinirikas.

Ülesoolatud toitu saab weidi parandada, lisades talle weidi suhkrut wõi äädikat. Kui soola on pandud liiga palju, siis see aitab küll üsna wähe, siiski weidi.

Sinepi asemel on terwislikum kasutada maitswat mäerõigast. Mäerõigas riiwida, segada wähese lahjendatud äädikaga wõi — weel parem sidrunimahla ja hapukoorega. Kasutada füldi, praadide ja külmade toitude juure.

Praktilisi nõuandeid põllumehele.

Lihtne läbikäik okastraatalast.

On ju nii, et okastraataiad piirawad suuremaid pindalasid ja aiast läbipääs teelühendamiseks on sageli lootusetu, kui ei taheta wigastada rõiwaid ja käsi. Ümber aia käik tähendab aga asjatut waewa ja ajakulu. Sageli jääb weel aiaga piiratud maa-alale mõni üksikmajapidamises tihti kasutataw jalgrada ja nüüd tekib küsimus, kuidas hoida otseteed siiski kasutuskõlblikuna? See küsimus on sageli põllumeestele elulähedane — wõibolla isegi igapäewane. Meil on sellegi ajakirja

weergudel mõnelgi korral käsitletud seda probleemi ja soowitatud traataiast ülepääsmiseks kas erilist trepikujulist silda wõi katkestatud aeda labürintkäiguga ainult inimestele, millest suuremad loomad läbi ei pääse. Niisuguste läbikäikude ehitus on aga kulukas, aeganõudew kuid siiski otseselt tarwilik igapäew käidawatele päästeedele.

Kui heita pilku ülalolewale pildile, siis leiame siin huwitawa ja lihtsa läbipääsu wõimaluse okastraataiast wähemkäidawatele jalgradadele. Päälegi on see läbipääsuawa kergesti ümberasetataw aia teisele kohale, kui seda tingib liikumissuuna muudatus.

Läbipääsuawa kujutab lihtsat puitraami, mis on asetatud aia traatide wahele ja kaitseb kindlalt rõiwaid traatokaste eest. Siin kujutatud raam on ehitatud kahest osast, mis on kokku naelutatud ja mille wahele on asetatud wäikesed raamipooli teineteisest eemalhoidwad puitklotsid. Nende klotside pääle jäätki kandma kardetaw okastraat. Seega on raami sisemus ja serwad täiesti wabad okastest ja kahjutud rõiwastele ja kätele.

Lähem ehituskirjeldus ja mõõtude lisandamine on ülearune, sest iga põllumees oskab raami meisterdada oma äranägemise järgi ja wõibolla weelgi lihtsamalt.

G. W.

Uusi pullijaamu.

Põllutöökoja abiraha toetusel on asutatud järgmised pullijaamad.

Eesti punase tõukarja alal:

1. T. Palm, Wõisiku w., Kaawere k., Wiljandimaal.
2. M. Lillak, Wiljandi w., Surwa k., Wiljandimaal.
3. A. Kütt, Maasi w., Salu k., Saaremaal.
4. K. Wiires, L.-Tähkwere w., Sadala k., Tartumaal.
5. J. Nõmm, L.-Tähkwere w., Kiriwere k., Tartumaal.
6. E. Langeberg, Sinalepa w., Tuuru k., Läänemaal.
7. N. Alles, Pajusi w., Tõiwere k., Wiljandimaal.
8. L. Peterson, Raadi p., Kupsahansu t., Tartumaal.
9. K. Liiwalaid, Wao w., Eipri k., Wirumaal.
10. R. Salu, Tammistu w., Terase k., Tartumaal.
11. Seliste Piimakarja Sugupulli Ühing, Seliste, Pärnumaal.
12. J. Prodel, Mäetaguse w., Metsküla, Wirumaal.
13. A. Tõnisson, Jõhwi w., Edise as., Wirumaal.
14. A. Toomsoo, Pajusi w., Aukemäe k., Wiljandimaal.

Eesti maakarja alal:

W. Tamming, Sepa k., Pala w., Tartumaal.

Suu- ja sõrataud levib kärbeste kaudu.

Suu- ja sõrataudi lewimiswiisid on seni wõrdlemisi selgusetud. Niiid on huwitaw, et shweitslased on awastanud, et suuremaid suu- ja sõrataudi lewitajaid on laudakärbsed. Kui ühes naabertalus, kus toimetati suu- ja sõrataudistunud karja likwideerimist ja lauda desinfitseerimist, lendasid kärbsed teise tallu, haigestus sääl taudi terwe kari. Samas naabruses aga jäi üks kari terweks ja just seetõttu, et karjaomanik iga päew tarwitas keemilisi wahendeid kärbeste wastu wõitlemiseks, mis hoidis kärbsed laudast eemal.

Või tarwitus inimese kohta.

1930.—1934. aastatel tarwitati wõid inimese kohta aastas: Uus-Meremaal 18 kg., Iirimaal 18 kg., Kanadas 15 kg, Austraalias 15 kg, Inglismaal 11 kg, Belgias 10 kg, Taanis 8 kg, Soomes 9,3 kg, Saksamaal. 8,7 kg Huwitaw on, et Taanis — kui suuremal wõid wäljawedawal maal oma rahwas tarwitab wõid wõrdlemisi wähe. Wõi asemel tarwitatakse seal margariini.

15 miljonit kuusetaime

kawatsetakse Soomes istutada tulewal suwel. Tänawuaasta istutati 10 miljonit kuuske.

72 rahvatantsu juhti kursustel.

„Laiemalt pidudel läbi lüüa võivad üksikud, lihtsustatud rahvatantsud," arvavad kursuslased.

Pilte rahvatantsu juhtide kursustelt.

Kuna meestevägi on väike, siis tuleb daamidel täita ka härrade osi. Tants on lõbu, aga tantsuõppimine — töö. Ja tööd teha on särgis kergem kui paksus pintsakus.

ÜENÜ poolt korraldatud kolmepäewased rahwatantsu juhtide kursused Kopli rahwamajas lõppesid kolmapäewa õhtul. Kursustest wõttis osa 72 tantsujuhti ÜENÜ osakondadest üle riigi. 28 rahwatantsu juhti on juba warem käinud kursustel, kuna ülejäänud osawõtjad õpiwad rahwatantsu esmakordselt. Kursustel wõeti läbi tantse nii teoreetiliselt kui ka praktiliselt.

Seni oli ÜENÜ-l 123 õppinud rahwatantsu juhti. Uusi tuleb seekord juure 43. Kursused korraldati seoses hiljuti alustatud propagandaga rahwatantsude wiimiseks laiematesse seltskonnaringidesse.

Kopli rahwamaja saaliuksel wõtab külastajaid wastu palaw higilõhn. „Ega see pole ime," ütleb kursuste juhataja Ullo Toomi. „Aega oli meil ainult 3 päewa. Seepärast algame igal hommikul pihta kell 9 ja lõpetame õhtul kell 8."

Tulewaste rahwatantsu õpetajate pere on õige kirju. Siin on noori linnadest ja küladest, kooliõpetajaid ja perepoegi. Naissoo tugew ülekaal torkab kohe silma, kuna parajasti wana reilendrit keerutawatest paaridest suur osa on seelikutes. Ehk koguni praktilistes treeningpükstes.

Peatame paari — Kiltsi ÜENÜ-lased Helene Wain ja Erich Luhamaa.

„Kuidas läheb — kas tants teeb sooja?"

„Miks ta sooja ei tee," arwab Luhamaa.

„Hommikust saadik wehi."

„Ja teie, preili — kas rahwatants pakub sama lõbu kui tawaline seltskonnatants?

„Mina ei saa küll suurt wahet aru midagi," ütleb preili tagasihoidlikult. „Rahwatants tundub pikema tantsimise juures weidi wäsitawam."

„On teil kohapeal tantsutrupp juba olemas?"

„Ei ole weel. Kuid nüüd alustame. Meil on sellepoolest raske, et pole kohapeal ruume. Koolimaja ei taheta hästi lubada pidudeks ja muudeks kooskäimisteks. Suwel pole wiga. Siis saab kõik ilusasti korraldada wäljas, spordiplatsil."

„Aga rahwast ikka kaasa tõmmata saab?"

„Ega just kerge ei ole. Puuduwad kogenud juhid. Õpetajad kohalikus algkoolis hoiawad eemale wõi jälle tegutsewad haridusseltsis. Tuletõrje teeb siiski pidusid meie ÜENÜ osakonnaga koos."

„Kas siis kõik organisatsioonid üheskoos ei saa korraldada?"

„Eks igaüks tahab olla ikka omaette kange. Nii nagu igalpool."

„Kas rahwaröiwad on juba olemas?"

„Ei ole weel. Tahame üheskoos muretseda."

„Siis hakkate neid pidudel kandma?"

Preili mõtleb. „Ei usu, et pidudel," arwab siis. „Ega see nii lihtne ka ei ole. Rahwarüie teeb paksuks. Aga preili tahab aga olla sale. Ja palaw on ka suwel paksus seelikus ja willastes sukkades. Ohukest riiet ei sobi tarwitada —

õhuke seelik ei löö tantsides nii toredaid kaari kui see õige willane."

Aadu Reinlo Tammikult on kursustel esmakordselt. „Oleme wõtnud kolme päewaga läbi 10 tantsu," ütleb. „Aga küsitaw, kas oskame neid nii hästi, et maal teistele õpetada. Peaks kursused korraldama nii, et õppima sõidaksid tulewased tantsujuhid ikka paarides kohapealt. Siis oleks edasiõpetamine kergem. Läheb raskeks õppida hulgal tantsudel kolme päewaga selgeks mehe ja naise tantsusammud. Kui meil tahetakse tõesti panna rahwas laialt tantsima rahwatantse, siis tuleks asja korraldada weel laiemalt. Hädawajalised oleksid sõidusoodustused. Kaugelt sõita ja mitu päewa oma kulul linnas elada on kaunis kulukas."

„Kas teil pidudel rahwatantse wahel ka tantsitakse?

„Wäga harwa. Orkestrid ei oska ka mängida muud kui wahel „Kaera-Jaani". Ja eks rahwatantsu ja moodsa tantsu wahe on ikka suur. Moodsa tantsu juures wõid „wiilida" — tähendab — ainult jalutada, kui palawaks läheb. Saab partneriga juttu ajada. Aga rahwatantsu juures pead kogu aja olema asja juures."

Ümber kogub jutlema teisigi kursuslasi. „Praegu õpetatawad rahwatantsud on ikkagi kaunis keerulised," on üldine arwamine. „Wanad neid enam ei oska ja peaksid õppima samuti kui nooredki. Iseasi, kui waliiaks wälja ja lihtsustataks ainult paar tantsu ja wõetaks siis nende populariseerimiseks ette aktsioon."

„Arwestage ka meie tantsusaalide ruume, põrandaid ja kõrgeid kingakontsi," ütleb preili. „Rahwast on maal pidudel tantsimas palju ja tawalisegi polka peal wõib kaotada kontsa, kui king pole just uus."

„Tallinnas pole wiigagi," arwab kohalik ÜENÜ-lane Undeküll. „Meie klubiõhtutel ja pidudel näiteks lööwad rahwatantsu mitte ainult tantsurühmade liikmed, waid ka juhuslikud külalised."

„Küll pikapeale wõtab rahwatants wedu ja muutub meil sama populaarseks kui näiteks Rootsiski."

ütleb ärasõidul ÜENÜ peasekretär Meikop. „Ainult aktsiooni selleks tuleb igaküigselt läbi kaaluda ja ette walmistada. Meie orkestritel pole ju praegu rahwatantsude nootegi. Niihästi rahwariiete kui ka rahwatantsude ausse wiimisel ei saawuta me midagi järskude korraldustega. Tööd tuleb teha pikkamööda ja kõigepealt äratada rahwa hulgas huwi asja wastu."

Meelemärkusetu mees maanteekraavis

Tallinna-Pärnu maantee ääres kraawist leitti PärnuJaagupi ja Wigala wahel ööl wastu neljapäewa meelemärkusetu mees. Hiljem selgus, et on tegemist Jaan Ojaäärega, selle elukoht Suigu wallas Oja talus.

Mehe seletuse järele olewat talle Wigala laadalt kojutulekul teel kallale tungitud ja puuhaluga pähe löödud. Selle järeldusel ta jäänudki kraawi meelemärkusetus olekus lamama. Jaan Ojaääre seletuse järele olewat tal taskust röötwitud üle 100 krooni raha. Ametwõimud asusid röötwimisloo selgitamisele.

„Valge hädaoht".

„Nagu tead, tapeti ka Godfrey Naylor... Tulin tagasi Londoni, et tutwuda Garthiga. Uürisin toa samasse majja ja kuna olime mõlemad kunstnikud, polnud tutwuse sobitamine raske.

Leidsin mõned salakirjas teated, mis ma kopeerisin. Andsin need edasi Paulile, kuid kumbki meist ei osanud nende sisu selgitada. Weel praegugi ei tea ma nende tähendust, samuti ka Paul."

Victor oli üllatatud.

„Kas te tõesti kumbki ei teadnud —!" Hämmastunult raputas ta pead. „Armas aeg! Kas teil tõesti polnud aimu uimastusainete salaweost, millega Garth —"

„Uimastusainete salawedu?" Tüdruk kibrutas laupa. „Mis on sellel meie jutuga ühist?"

„Oo, sa kallis süütu tüdruk!" See oli kergendushõise. „Ja mina arwasin, et sina rääkisid minust Mancet'le! Loomulikult tegi seda Garth."

„Arwan, sa wõiksid lähemalt seletada, millest köneled," ütles tüdruk etteheitwalt. Victor naeratas. Lõbus oli kujutleda, et Bob Strong, sir Basil Beckford ja ta ise olid arwanud Gaili ja Pauli agaralt tegutsewat uimastuswahendite lewitamisega. Nad olid pidanud neid kõigiti teadlikuks uimastuswahendite trustist, kuna tegelikult kummalgi polnud sellest aimu. Nii uskumatu kui see ka tundus, Gaili hämmastunud ilme tõendas, et see oli tõsi.

„Annan sulle omaltpoolt täieliku seletuse, kui oled lõpetanud, kallis," puikles ta. „Mida Paul tegi nende salakirjas teadetega?"

„Noh, kuna ta ei osanud neid ise lugeda, wiis ta need mehe kätte, kes oli selliste asjadega tegelnud."

„Fergus Reeves?"

Jaa. Ta tegi Reevesist pooleldi oma usaldusaluse ja palus teda koguda andmeid Hartby tehaste mõrwade kohta. Käisin mr. Reevesi büroos mitmel korral ja ühel päewal seiras mind Pierre Gruvel. Ma ei mõistnud selle tähendust enne, kui mr. Reeves tapeti. Siis, tol hommikul, kui käisid minu juures ja rääkisid, et kõik mr. Reevesi paberid, mis puutusid Hartby mõrwadesse, olid warastatud, tekkis mul hirmus aimdus, et Garth wõis olla Pierre Gruvel. Siis pidi ta olema awastanud, et teda spioonin. Olin koledasti ehmunud, läksin sel õhtul Pauli juurde ja —"

Victor katkestas ta seletust, öeldes, et ta näinud ja kuulnud kõik, mis oli sündinud St. John's Wood'is.

„Oli juba kesköö, kui lahkusin Pauli juurest. Ma ei julgenud enam ühtki ööd weeta Garthiga ühise katuse all. Ma ei läinud isegi enam tagasi, et pakkida kohwreid, kuigi mulle oli wastumeelt jätta kõiki oma asju maha."

„Siis — siis sa ei kirjutanudki seda kirja Paulile?"

Tüdruk silmitses teda üllatunult.

„Ma ei tea midagi kirjast. Ma ei kirjutanud ega öelnud talle üldse, et otsustasin põgeneda. Ta oleks ehk wastu seisnud mu põgenemisele, kuna selletõttu wõiks politsei mulle tulla kannule. Tema ainsaks mureks oli Garthi tegusid seni politsei eest warjata, kuni ta isa oli saawutanud aadlitiitli, mille poole ta eluaeg oli püüdnud.

„Paulist lahkudes kawatsesin minna kuhugi hotelli. Mul polnud aimu, et Garth wõis meid seirata ja oli teinud korraldusi mu röötwimiseks. Arpinnast, kui mootor hakkas imelikult popsuma ja siis täielikult waikis. Lennuk oli jõudnud puulatwade kohale ja näis järgmisel hetkel nendega kokku põrkawat. Kuid siis liugles ta äkki laias poolkaares wäljakule tagasi ja peatus pidurite mõjul järsult.

Kui Strong nägi, et lennuk hakkab maandama, andis ta käredaid käsklusi.

„Kaks meest murdku uks sisse. Tabada isik, kes siit kaudu kadus. Teised tulgu minuga ühes!"

Kui nad lennuki poole jooksid, awanes juhiruumi uks ja keegi mees ronis wälja. Ta heitis lähenewaile detektiiwidele metsiku pilgu, sirutas parema käe ja tulistas. Kuid kuul ei tabanud ühtki — see oli mõeldud hoiatusena.

„Püüdke ta kinni, poisid!" käsutas Strong. Mees oli kadunud pimedusse.

Lennukile lähenedes nägi Victor kahwatut nägu kabiini aknast. Ta ei suutnud alla suruda üllatushüüdu.

„Gail! Gail lennukis!"

Ta jooksis lennuki juurde ja awas kabiiniukse.

„Armas taewas, Gail, kuidas —"

Siis märkas ta, et Gailil tropp suus ja ta ei saa wastata. Kui ta taskurätti lahti sõlmis, kõlas teine pauk ja siis weel kolmas. Ta tõstis tüdruku lennukist wälja murule. Mureliku ilmel põlwitas ta tüdruku kõrwale.

„Ma poleks uneski aimanud, et leiame teid siit. Arwasin, et — aga kuidas tunnete end?"

„Kõik on korras — nüüd. Oo, Victor!"

Tüdruk surus oma pea talle wastu õlga ja Victori käsiwars liibus kõwemini ümber tüdruku piha. Neile mõlemale oli see taewalik hetk. Tüdruku juukses puudutasid ta põske, kui kaugemalt kõlas uus lask, meenutades karmi reaalsust.

„Nad tabawad ta!" hingeldas Victor. „Ainult selletõttu, et mootor ütles üles. Huwitaw, kuidas see juhtus?"

Tüdruk waatas talle iroonilisel muiates otsa.

„Jaa, ta on nii kawal, nii enesekindel ja ometi — suure kiiruga unustas ta waatamata, kas tankis küllalt õli. Tank oli aga tühi."

Pimedusest ei kostnud nüüd ainustki heli peale nõrga tantsumuusika. Victor wõttis taskust noa ja purustas köidikud Gaili käte ja jalgade ümbert. Kui ta teda jalule aitas, ütles tüdruk:

„Ma ei tea, kas nägite teda. Paul Wellington on lennukis. Nad ütlesid, et ta on uimastatud. Loodan, et ta pole —"

„Paul Wellington!" Victori suu jäi hämmastusest pärani. „Lennukis! Te wist eksite?"

Tüdruk raputas pead.

„Kuid — kuid see on wõimatu!"

Mitte mõistes Victori hämmastust, silmitses tüdruk teda arusaamatult.

„Miks on see wõimatu? Nad wangistasid Pauli möödunud ööl. Kui te ei usu, waadake ometi järele!"

Victor heitis pilgu pagasiruumi. Tüdruku pärast hirmu tundes polnud

ÜLDINE NÕUANNE

Pikaajalise laenu saamiseks.

Wastuseks lugejale 2380. Pikaajalist odawaprotsendilist laenu annawad põllumeestele mitmesugusteks otstarweteks Eesti Maapank ja Maakrediitselts, mõlemad asuwad Tallinnas Wabaduse puiestee nr. 1. Laenu summa suuruse ja kõigi sellega seoses olewate küsimuste selgitamiseks pöörake otsekohe nimetatud asutuste poole.

Juurelõike kinnistamise kuludest.

Wastuseks lugejale 14200 teatame, et kui teile juurelõige antakse Riigimaade omanduseks andmise seaduse alusel, siis on kinnistamise (kreposteerimise) kulud kr. 30.—, kui aga saate juurelõike Popsiseaduse alusel, siis on kinnistuskulud kr. 20.—.

Wastuseks lugejale 9238 teatame, et Maakorralduse seaduse § 20 põhjal on palwed, mis seoses maakorraldusega, tempelmaksuwabad.

Wastuseks lugejale 14683 teatame, et õhtugümnaasiumid on Tallinnas ja Tartus. Tallinnas on Tallinna Rahwaülikooli Seltsi Erakolledzh, Suur Kloostri tän. 16. Õppetöö toimub õhtuti alates kella 5. Õppekawa on tawaline gümnaasiumi kursus. Teile lähemal on Tartu Õhtune Ühisgümnaasium, Riia tän. 99 (juhataja on dir. Sütt). Lähemate andmete saamiseks pöörake wahetult kooli juhataja poole. Soowitawat haridust on wõimalik saada ka Kodukeskkooli õpilasena. Olles nimetatud kooli õpilane, wõite õppida kodus — koolilt saadud õppejuhiste järgi. Selle kooli wõite lõpetada kiiremini kui tawalise gümnaasiumi wõi keskkooli, kui olete hästi hoolas õppima. Õppemaks kodukeskkoolis on 40 krooni ühe klassi kursuse eest. Kodukeskkooli büroo asub Tallinnas Mundi tän. nr. 3.

Põllumajanduslikku nõuannet.

Uudismaale heinaseemne külwist.

Wastus lugejale 2380. Kui olete suutnud haridu lepametsa alt tehtud uudismaa küllalt lahedaks, siis wõib küll kewadel asuda kultuurniidu rajamisele, ilma eel- ja pealiswiljata. Seemneks tuleks wõtta järgmine segu, kui soowite pikemajalise kestusega kultuurniitu: rootsiristikut 3—4 kg, walget ristikut 2 kg., timutii 5—6 kg., aruheina 5—6, keraheina 6—7 kg., aasnurmikut 6 kg. ja rebasesaba 2 kg.

Loomaarstliku NÕUANNE

Hobune köhib.

Wastus lug. nr. 5272. Teie poolt küsimuses tähendatud köhimine on muidugi teatawal määral kardetaw hobusele. Kui looma ratwida siis tuleb hoiduda tolmuste heinte söötmisest ja loom hoida parajas soojas puhta õhuga tallis. Peale selle on soowitaw tuua apteegist **Sal. karbolini factiti** ja anda kaks korda päewas 1 supilusika täis tähendatud pulbrit niiskete kaertega. Peale selle wõib tarwitada ka järgmist pulbrit samal wiisil:

Rp. **Ammonii chlorati 75,0**
Natrii bicarbonici
Plv. rad. Liquiritiae aa 150,0
M.D.S. expectorans.

Peale selle hingeteede desinfektsiooniks on soowitaw teha loomale inhalatsiooni aurusid puhastatud tärpentinist wõi siis kreolist, milliseid aure lasta hobusele sissehingata iga päew 2 korda 10—15 minutit.

Isakalkuni haudumisele sundimine.

Wastus lugejale 31.867. Isakalkuni haudumisele harjutamiseks tuleb isakalkun õhtul asetada pesale, kuhu on pandud temale alla mõni soojendatud kips- wõi puumuna. Et lind ei saaks püsti tõusta, kaetakse ta mõne kummulikäänatud kasti wõi korwiga. Kate peab wõimaldama kalkunile hingata, samuti ei tohi see olla nii madal, et ta linnu pesal istudes suruks talle selga. Et kalkun katet pealt ära ei ajaks, tuleb kattele peale paigutada raskuseks kiwi.

Kalkun tuleb iga päew pesalt 15—20 minutiks wabaks lasta, et ta saaks süüa ja jalutada. Haudumiskehu wõib isakalkunil tekkida 7—10 päewa jooksul, mida märgata sellest, et lind otsib wabakslastult ise pesa üles. Kalkunile wõib olla asetada 15—20 muna, suuremale kalkunile isegi rohkem.

Lõikuspeod Valgamaal.

Pühapäewal, 4. detsembril, algusega kell 15.00 toimub Laanemetsa w. Koikküla algkooli ruumes Laanemetsa maanaiste seltsi ja Isamaaliidu kohaliku osakonna ühisel korraldusel lõikuspidu. Päewakohase kõne peab W. Welner, kuna waimuliku talituse toimetab Riigiwolikogu liige ja Walga maawanem Hargla koguduse õpetaja J. Maior. Lõikuspeo aktusel on ka ette nähtud algawa raamatunädala puhul wastawasisulune kõne kooliõpetaja J. Aarna'lt.

Samal päewal toimub lõikuspidu ja rahwuspäew algusega kell 15.00 Hummuli rahwamajas Isamaaliidu Hummuli osakonna korraldusel. Päewakohase kõnega esineb riikliku prop. talituse nõunik O. Wiirsoo.

RAADIO SAATEKAVA

Pühapäev, 4. detsember.

Tallinn — Türi — Tartu.

8.00 äratusmäng. Võimlemine. 8.20 agr. J. Saarsoo: Põllumajanduslikust kirjandusest. 8.40 põllumajanduslikud teated. Ilmateade. 8.45 hommikkontsert helipl. 9.55 Tallinn ja Türi: jumalateenistus Toompea Kaarli kirikust. Õp. A. Soomre. Tartu: jumalateenistus Peetri kirikust. Õp. J. Treumann.

12.00 Raamatunädala avaaktus. („Estonia" kontsetsaalist.) 1. Liszt: B-A-C-H — M. Tari (orel). 2. H. Visnapuu: Proloog 3. Raamatu-nädala esimees ministriabi A. Keller: Avasõna. 4. Peaminister K. Eenpalu: Avakõne. 5. Aav: Õitse maa ja müha meri. Võrk: Kevadelaul — ÜENUTO segakoor, juh. G. Ernesaks. 6. A. Kallas: Raamat ja luule. 7. Oja: Berceuse. Aav: Meloodia — H. Schütz (viiul). 8. J. Semper: Lugejast loojani. 9. Vettik: Pea langenud sul käe peale. Känd: Lõoke. Zeiger: Maa meiega — ÜENUTO segakoor, juh. G. Ernesaks. 10. Raamatu-nädala juhatuslige A. Veiler: Lõpusõna. Hümn. 13.30 Eesti muusika helipl. 14.00 mõtiskluse-hetk. 14.10—15.00 lõunamuusika helipl. 16.50 teated ja reklaam. 17.00 Armastus meloodias ja rütmis. (Uudisheliplaate). 18.00 A. Sikemäe: Milleks inimesele kunst? (II). 18.20 vana tantsumuusika helipl. 18.50 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 Mikrofon Tartu peal. Tõsist ja lõbusat Tartu üliõpilaselust — F. Moor. 20.20 luggemissed peergo valgusel. P. Viiding ja A. Vaino esitlevad meie kirjanduse esilsasid. 21.00 Vene ooperi- ja balletimuusika. RR orkester, juh. prof. R. Kull. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10—23.00 tantsumuusika „Estonia" Valgest saalist — J. Pori orkester.

Esmaspäev, 5. detsember.

Tallinn — Türi — Tartu.

7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. Ilmateade. 7.30 hommikkontsert helipl. 8.15 hommikupalvus — misjonär M. Meedar. 8.35 Tallinn ja Türi: turuteated.

13.00—13.40 Kooliraadio. „Aidin syntymäpäiväkakku" (Ema sünnipäevakook), A. Svani jutustus. Loeb ja seletab mag. Kerttu Mustonen.

16.50 teated ja reklaam. 17.00 Türi ja Tartu: Inglise keel algajatele — mag. J. Silvet. Tallinn: Karakterpalasid helipl. 17.20 Inglise muusika helipl. 18.00 Mag. Mall Jürma: Naine ja raamat. 18.20 Soome tenori V. Sola kontsert. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 viis minutit tervisele — dr. med. M. Kask. 19.10 muusika keelpillidele. RR orkester, juh. P. Nigula. 19.40 raadiovestlus — RR direktor ins. F. Olbrei. 20.00 Lehari helindeid. RR. orkester, juh. P. Nigula. 20.40 ERM direktor dr. F. Linnus: Rahvusliku omapära otsinguist. 21.00 Tšaikovski-õhtu. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10—23.00 Sinine esmasppäev helipl.

Teisipäev, 6. detsember.

Tallinn — Türi — Tartu.

7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. Ilmateade. 7.30 hommikkontsert helipl. 8.15 hommikupalvus — õp. mag. A. Horn. 8.35 perenaistele. Turuteated.

12.00—12.40 Kooliraadio. „Uus päev veel kõik võib muuta!" kuuldepilte Soome vabadusvõitlusest. Koostanud T. Heino. (Soome 21. iseseisvusepäeva puhul).

16.50 teated ja reklaam. 17.00 mandoliinimuusika, Kirillovi kvintett. 17.30 Tervitusi lahe tagant. Soome haridusministri U. Hannula ja Eesti saadiku R. Möllersoni sõnavõtud Soome iseseisvusepäeva puhul ning usutlused Viiburi lääni maahärra A. Manneri ja Turu ülikooli rektori prof. dr. Juvaga. Usutleja — J. Rummo helipl. 17.50 Soome koorilaule. 18.10 lastele. Täna saame kontserdi Kouvola ja Viiburi lastelt! Õpilaskoori ja -orkestri ettekandeid ning vestlus Kouvola lastega. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 Mikrofonimatk piki Soome lahe põhjapoolset kallast. Reportaaž ja helipilte Turust, Kouvolast, Viiburist ja Helsingist. Koostanud J. Rummo. 20.00 Soome iseseisvusepäeva aktus. („Estonia" kontsertsaalist). 1. Avasõna — Eesti-Soome-Ungari Liidu esimees A. Jürima. 2. Välisminister K. Selteri sõnavõtt. Soome hümn. 3. Soome saadiku minister P. J. Hynnise sõnavõtt. Eesti hümn. 4. Järnefelt: sümf. poeem „Korsholm" — „Estonia" ja RR ühendatud sümfooniaorkester, juh. prof. J. Aavik. 5. Pidukõne — dots. dr. K. Vilkuna. 6. Sibelius: Romanss keelpilliorkestrile. Kajanus: Rapsoodia. — „Estonia" ja RR ühendatud sümfooniaorkester, juh. prof. J. Aavik. 7. Maasalo: Kui mu kulda tuleks. Ikonen: Venesõit. Kuula: Suudlus. Melartin: Tili, tili tenga leidsin (eesti rahvalaul) — Soome ooperilaulja V. Sola (tenor), klaveril P. Lüdik. 8. Sibelius: Finlandia — „Estonia" ja RR ühendatud sümfooniaorkester, juh. prof. J. Aavik. 9. Lõpusõna — Eesti-Soome-Ungari Liidu abiesimees V. Alttoa. 21.30 Soome viiulisoolosid helipl. 21.45 kirjanduslikud uudised. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated 22.10 Soome orkestrimuusika helipl. 23.00—23.10 esperantokeelne nädalakroonika.

ta lennukit lähemalt silmitsenud. Nüüd märkas ta pagasiruumis tõesti Paul Wellingtoni, kuigi ta waewalt uskus oma silmi.

„Kes siis —" alustas ta, kui üks detektiiwidest tormas pimedusest lähemale.

„Olete see teie, mr. Raiefield?" hõikas detektiiw. Victor jaatas. „Ahaa. Siis on kõik korras. Mr. Strong saatis mind teid otsima. Ta kartis, et saite ehk haawata."

„Oodake üks minut," hüüdis Victor nähes, et mees pöördus minekule. „Kas — kas tabasite ta?"

„Ei, minge teie," ütles Gail. „Ma — ma ei taha teda näha. Jään Pauli juurde."

Detektiiw noogutas, näidates käega. „Ta lebab seal."

Gaili käsiwart haarates sundis Victor teda astuma edasi.

„Hüwa." Ta uudishimu oli liig tugew alla surumiseks. „Olen kohe tagasi."

Koos detektiiwiga läks ta wäljaku teise äärde. Strong ja kolm erariides politseinikku westlesid waikselt.

„See oled sina, Victor. Tore. Ma kartsin, et —"

„Jäin Gaili juurde. Tema ja Paul Wellington olid lennukis."

„Hm, ma arwasin seda." Strong ei paistnud pörmugi üllatatud. Osutades peaga murule, astus ta sammu körwale ja Victor nägi otseti lamawat meest, parem käsi rinna all.

„Surnud," ütles Strong lakooniliselt. „Ei, meie ei surmanud teda. Ta komistas kraawi ja kukkudes läks ta rewolwer lahti. Kuul tungis otse südamesse."

Victor ei lausunud midagi. Ta igatses ainult teada, kes see mees oli. Ta kummardus mehe kohale ja tõstis ta pea üles.

Ilmetu nägu, millele langes kahwatu kuuwalgus, oli Victorile tuttaw. See kuulus Garth Wellingtonile.

28. peatükk.

Kaks õhukest sinist suitsuspiraali kerkisid aeglaselt Victori elutoa lae poole. Õhtusöögi jäänuseid wedeles wäikesel rataslaual tugitooli körwal, milles mugawalt nõjatus Gail.

„Kui kauaks mr. Strong sinu arwates jääb?" küsis Gail.

„Loodetawasti hästi kauaks," naeratas Victor. „See on esimene kord, kus oled täiesti olnud minu päralt, nii et mul polnud karta häirimust. Pean sulle midagi tunnistama. See polnudki Bob, kes meid taksoga siia saatis. Ma ise tegin sellise ettepaneku. Tahtsin sulle kui tulewasele mrs. Raiefieldile näidata, et olen jõukas mees."

Gail silmitses teda kelmika etteheitega.

„Rumal poiss! Kuid siiski oli sinust kena teha mulle abielu ettepanek taksos, weel enne kui jõudsin kõike seletada. Kuid sind huwitab wist wäga, kuidas sattusin selle jubeda loo tegelaste hulka, Vic?"

Asetades käed tugitooli serwale, kummardus Victor ja suudles Gaili.

„Muidugi, kallis. Kuid suudan nüüd mõndagi aimata Bobi wihjete

abil. Ta pidi ammugi juba olema teadlik Garthi suhtes, ja waewalt on sulgi tema eest midagi warjata."

„Wõt nii." Tüdruk puhus mõtlikult suitsurõngaid õhku. Tahtsin seletada kõike, kui ta tuleb, aga kui ta teab nii palju. — Parem jutustan sulle nüüd, eks?"

„Hea küll, kallis," ütles Victor ja Gail jatkas waiksemalt:

„Kõik, mis ma olen teinud, Vic, sündis mu wenna pärast. Ta nimi oli Donald Cawdley. Sa — sa mäletad wist?"

„Donald Cawdley!" kordas Victor. „Cawdley oli ju üks pilootidest, kes —"

„Teine neist kolmest õnnetust, kes tapeti," jatkas tüdruk peagu kuulmatult. „Arwasin, et see oli õnnetu juhtum. Mulle ei tulnud iial pähe, et tegemist wõis olla — mõrwaga. Kuni Paul Wellington tuli mind külastama. Tol korral oli mul stuudio Chelseas. Donald käis tihti minu pool — õieti oli see ta ainus kodu. Ema suri ju tema sündimisel ja isa wiis aastat tagasi. Olen Donile alati olnud ema eest, nii kaua kui mäletan. Mulle oli see hirmsaks lõögiks, kui kuulsin, et ta tapeti."

Tüdruku silmad olid täitunud pisaratega ja Victor noogutas kaastundlikult. Mõne sekundi wältel walitses waikus. Sus wõitis tüdruk liigutuse ja jatkas kindlamal häälel:

„Olin üllatatud, kui Paul Wellington tuli mind külastama, sest ma polnud teda kunagi waremalt näinud. Sissejuhatuseks kõneles ta kaartidest, mis olid leitud mõlema hukkunud lenduri juurest. Ta oli weendunud, et kaardid olid jaadetud tagamõttega mõlema õnnetuse wahel näidata seost ja hoiatada teisi mehi liig sõbralikuks muutumast Sylvia Hartbyga. Teiste sõnadega, ta selgitas mulle, et Don tema arwates tapeti. Ta oli kaarte näinud ja surnu pealuude joonistuswiisis leidus midagi, mis sundis teda mõrwarina kahtlustama oma wenda Garthi. Samuti teadis ta, et Garthile oli alati wäga meeldinud Sylvia Hartby."

„Tähendab, sellepärast saatis Bob mu Pariisi," pomises Victor. Kui Gail teda küsiwalt silmitses, ütles ta: „Jutustan sulle sellest hilsem, kallis. Räägi nüüd sina edasi."

„Noh, Paul tahtis kõigest hingest wabaneda sellest kohutawast kahtlusest. Mitte sellepärast, et ta armastas Garthi. Wend polnud talle kunagi meeldinud, kuid ta perekonna hea nimi oli ohus. Ta oli otsustanud omal algatusel asja uurida, teatamata sellest politseile, ja küsis, kas tahaksin teda abistada.

„Tol ajal osutas keegi teine noormees suurt tähelepanu Sylvia Hartbyle ja sellepärast läksin Hartby tehaste lähedusse, et tutwuda tolle mehega. Nii Paul kui mina arwasime, et ta wiibib ohus ja me lootsime päästa ta elu. Kuid see oli kangekaelseim mees, keda ma eales näinud. Ta ei pannud hoiatusi üldse tähelegi."

„Pole mingi ime," lausus Victor. „Godfrey Naylor oli salaluure mees. Tema teataski meile sinust."

Tüdruku silmad jäid pärani.

„Siis teadsid sa minust?"

„Mitte wäga palju. Kuid sellega on aega. Tahaksin esmalt kuulda su jutustust lõpuni."

Prantsuse üldstreik nurjus.

Töölisto koosolek Pariisis.
Mitmetuhandepäine rahvahulk arutamas üldstreigiga ühenduses olevaid küsimusi.

ETA. Pariis, 30. nowembril.

(Reuter.) Kõikjalt saabunud teadetest selgub, et tänaseks kuulutatud üldstreigist on Prantsusmaal osa wõtnud wähem kui 20 protsenti kõigist töölistest. Paistab, et kõigi ametlike asutuste rekwireerimine on kogu maal kaasa aidanud normaalse tegewuse kindlustamisele. Wõib ütelda, et üldstreik on täiesti nurjunud, ja et walitsuse positsioon on kõwenenud. Teiselt poolt peab tähendama, et ametiühingute liidu juhid on teinud kõik, et wältida igasuguseid wahejuhtumeid. Üldstreik peab lõppema täna keskööl.

Streigi lõppemine tähendab walitsusele suurt wõitu, kuna töölised peawad wastu wõtma dekreedid, mis on praegusel momendil parimad Prantsusmaale. Teatakse, et wälja arwatud Lille, Toulouse ja Clermont-Ferrand ei ole kusagil olnud tänawarahutusi. Ent ka neis kolmes linnas ei ole üksi isik saanud tõsiselt haawata.

ETA. Pariis, 1. detsembril.

(DNB.) Pariis pakkus eile keskpäewal harilikku pilti. Autobused ja maa-alused raudteed liiklesid täiesti normaalselt. Kõik awalikud asutused, nagu post, telefon ja telegraaf jne. funktsioneerisid korrapäraselt. Raudteeliiklemises ei tekkinud mingit seisakut. Kõik raudteelased on endiselt ametis. Pariisi ja ümbruskonna metallitööstuses on streikimas waid 25 protsenti töölistest. Pariisi elanikud tunnewad streiki waid sellest, et ajaleheb on ilmunud piiratud ulatuses, olles waid nelja- wõi isegi laheleheküljelised.

Provintsist saabunud teadete järele on kõikjal walitsemas rahu. Streigist osawõtt on wäike. Waid Marseille's on olnud wähemaid wahejuhtumeid, kus politsei oli sunnitud wahele segama. Seal on wangistatud 12 isikut. Toulouse'is on walitsemas täielik rahu. Wälja arwatud trammiliiklemine, on muu liiklemine arenemas normaalselt. Samasugune olukord on ka Bayonne'is, kus on streikimas üldse waid 640 töölist. Autobused on liiklemas normaalselt. Belfortist teatatakse, et sealses metallitööstuses on streigikäsule järgnenud 25 protsenti töölisi. Põhja-Prantsusmaal on streigist osa wõtnud waid ühe linna sadamatöölised. Clermont-Ferrand's, Nizzas ja Bordeaux's on streikimas wäike osa töölist ja ametnikke. Samasugust pilti pakub Lyon.

Kõikjalt saabunud teadetest paistab, et ametiühingute liidu poolt kuulutatud üldstreik on täiesti nurjunud. Ametlikult teatatakse, et keskpäewal oli Pariisis ja ümbruskonnas wangistatud 495 isikut, kelledest 80 wõetakse wastutusele töötakistuse pärast.

Daladier ütles:

„Maa ja rahvas on usaldanud walitsust."

ETA. Pariis, 1. detsembril.

(Reuter.) Peaminister Daladier pidas täna raadiokõne, milles ta ütles, et üldstreik on täiesti nurjunud. Maa ja rahwas on usaldanud walitsust. Kogu maal on arenenud elu ja tegewus normaalselt ja seda ei ole kusagil tõsiselt segatud. Ma otsustasin, et ma sean jalule austuse riigi autoriteedi wastu. Seda on ka austatud. Ma usaldasin töölisi ja nad wastasid minu üleskutsele. Prantsuse rahwas on nüüd teadlik, et tema wabadus ei ole hädaohus. Ühtlasi ta on aru saanud sellest, milsugust hädaohtu wõib tuua korralagedus. Teistes riikides üldstreigid on awanud tee diktatuurile. Prantsuse rahwas on tõendanud, et demokraatia wõib sõwikorral wältida korralagedust. Maailm teab nüüd, et Prantsusmaa on saawutanud wõidu sisemise ebakindluse üle, ja et ta on nüüd tugewam, kui warem.

Kuidas kasutab Daladier oma wõitu?

Inglise mõõduandwad lehed soowitawad Daladier'le tema wõidu kasutamist Prantsuse üldstreigi äpardumise puhul mõõdukalt. Mõni leht soowitab tööliskonnale wõimalikult palju wastu tulla ja teda seega lepitada. Kuid kõigepealt ei ole wäljaspool olijail päris selge, milliseks Daladier wõitu tuleb pidada. Lähemal maatlusel leitakse, et streik on kohati olnud õige tõsine. Samuti ei kahelda, et see on kõlwanud rahwahulkadesse ka kibestumist. Kulub kannatust ja takti, et seda kaotada.

Mis oleks Daladier järgmine samm? Kas kutsub ta parlamendi lähemail päewil kokku?

Tema seisatagune ei ole seal enam nii tugew kui enne. Wahepeal on ka tema oma erakonna ridadest kuuldunud kibedat arwustust.

Näib, et Daladier kutsub parlamendi siiski kokku. See on seda enam tõenäoline, et temale antud dekreediseadusandluse lõpptähtaeg ei ole enam kaugel. Pärast üldstreiki aga tundub wahest ka tulewikus wajadust dekreetide järele. Kuid kui parlament suhtub Daladier'sse waenlikult, siis president tõenäoliselt katkestab parlamendi istungjärgu. Warem käisid ringi kuulduseid, nagu riskiks president määrata uued parlamendiwalimised. Praeguse pingelise sise- ja wälispoliitilise õhkkonna juures ei tõota see mingit soodsat lahendust. Ei ole wõimatu, et Daladier suudab parlamendis luua endale uue seisataguse.

Sotsialistid, kes süüdistawad Daladier'd diktatuuri maksmapanemise katses, wahest mõtlewad enne, kui nad lükkawad tema sellele teele.

Inglise tööliskonna häälekandjad rõhutawad juba, et üldstreigi järele algab uus ajastu Prantsuse poliitikas. See näib olewat paratamatu.

25.000 krooni läks Viljandi.

Pealinna õnnelik päev klassiloterii. — Võitude väljamaksmine algab 6. detsembril.

25.000-kroonine peawõit klassiloterii teisel loosimispäewal, eile, ei lasknud ennast kaua oodata. Kell 9.30 min. ütlesid õnnerattad oma otsuse: 15.000-kroonine peawõit ja ühes sellega ka 10.000-kroonine preemia langes sinisele piletile nr. 27.479, mis on müüdud Wiljandi Majaomanike ühispanga kaudu.

Eilsel loosimispäewal oli Tallinnal küllaltki õnne. Ka teine 3000-kroonine wõit jäi Tallinna, samuti seitsmest 1000-kroonisest wõidust waid üksainus läks wäljaspoole Tallinna.

Suurim Tallinna jäänud wõidusumma — 3 000 kr. langes piletile nr. 3.829. Piletiraamat oli müügil Tartu mnt. J. Leppmaa kioskis. Wõitja on mänginud terwe raamatuga ja ta nimi jääb teadmatuks. Warem oli selle piletiraamatuga mänginud wanadekodu majawalitseja K. Heinamaa, kes aga wiimati piletiraamatut õigel ajal oma nimele kinni ei pannud.

1000-kroonistest wõidupiletitest nr. 28.921 roheline on Tallinnas Eesti Pangas müüdud tundmatule, nr. 37.900 punane a.-s. Tallinna Tekstiilis samuti tundmatule, nr. 40.663 on klassiloterii keskmüügikoha kaudu läinud Pelgulinna elanikule, kellest waid nii palju teada, et ta elab korteris nr. 11. Nr. 6.179 on Tallinna Linnapangast müüdud pooleks kahele tundmatule, nr. 12.426 oli müügil Tartu Linnapangas. Järgmine 1000-kroonine wõit, mis langes „Tarbija" juhatuse liikme J. Woki käes müügil olnud raamatule nr. 21.924, on läinud

kümmekondliikmelisele wedurijuhtide kollektiiwile Tallinnas.

Kollektiiw, mille organiseerija on O. Trepp, mängis kaasa kaheksa raamatuga. Wiimasena 1000-kroonistest wälja tulnud nr. 2.697 on Tallinna peapostkontoris müüdud tundmatule.

500-krooniseid wõitusid jäi eilsele päewale waid neli. Nendest kolm läks Walka; nr. nr. 22.367 ja 24.059 on müüdud omaaegse tõstemaailmameistri A. Neulandi kaupluses, nr. 28.514 Eesti Panga Walga osakonnas. Pilet nr. 42.249 oli müügil Naissaare komandantuuris J. Saluri juures. Wõitjaks on ohwitseridest ja eraisikutest kollektiiw.

Klassiloterii kolmanda klassi wõidusummade wäljamaksmine algab keskmüügikohas Tallinnas 6. detsembril ja teistes müügikohtades üle riigi 7. detsembril. Keskmüügikoht maksab wälja suuremad wõidud, teised müügikohad ainult kuni 100-kroonised wõidud. Ühel ajal wõitude wäljamaksmise algusega lastakse müügile ka neljanda klassi piletid. Nende wahetamist toimetatakse 24. jaanuarini. Klassiloterii lõpploosimine on 31. jaanuarist kuni 17. weebruarini.

Awaldame allpool klassiloterii wõidud alates 100 kroonist, kuna wähemad 30-, 12- ja 9-kroonised wõidud ei peaks klassiloteriil kaasamängijaid huwitama.

Wähemad wõidud selguwad igale loteriil mängijale piletite ümberwahetamisel järgmisse, s. o. 4. klassi.

Wõidud kroonides.					Wõidud kroonides.					Pil. nr. Sin. roh. koll. pun. Wõidud kroonides.				
Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.	Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.					
1608	9	9	9	100	25463	9	9	9	100	18202	9	9	100	9
2697	12	9	1000	9	25575	9	100	9	9	18204	10	9	9	12
3512	100	9	12	9	26460	12	9	9	500	21924	9	9	1000	9
3567	9	12	100	9	27747	9	100	9	9	22867	9	500	9	9
3829	9	9	12	3000	30884	200	9	9	9	22556	9	9	12	100
4960	9	12	100	9	31586	9	9	3000	9	24059	500	12	9	9
6179	9	9	9	1000	31734	5000	12	9	9	26470	100	9	9	12
6228	9	100	9	9	34567	9	100	9	9	27479	15000	9	9	9
6395	9	200	9	12	34796	9	12	7000	9	28514	500	9	9	9
6780	12	100	9	9	35039	12	9	9	200	28921	12	1000	12	30
8413	100	9	9	9	36480	9	12	9	100	30183	12	30	100	9
8426	9	9	12	100	36895	9	9	500	9	34959	9	12	200	9
8869	9	12	200	9	39124	9	1000	9	9	37900	9	9	9	1000
9217	200	9	9	9	40748	9	100	9	9	38964	200	9	9	200
10050	9	9	100	12	42191	9	9	100	12	40663	9	9	9	1000
10121	9	9	12	100	42888	9	1000	12	9	41424	9	9	9	100
10152	9	9	100	9	44829	9	200	9	12	42249	9	500	12	9
10256	12	9	9	500	48847	9	9	500	9	43652	9	9	12	100
12698	30	9	500	9	51206	200	9	9	9	45094	9	9	9	200
14371	9	9	9	100	51952	9	9	200	30	45871	12	9	9	200
19845	500	9	9	9	52491	12	100	9	9	47972	9	12	200	9
20962	9	9	1000	9	12079	100	9	9	9	53903	100	9	9	9
22677	12	9	9	500	12426	9	9	1000	9	54686	100	9	9	9
25438	9	500	9	9	13122	9	100	9	9					

Korraldatakse Riigi kaheksas klassiloterii

Wabariigi Walitsuse otsusega 1. detsembrist 1938. a. lubatakse teostada Riigi 8-as klassiloterii koguwäärtuses Kr. 1.694.400.—, millises summas lastakse müügile neljas klassis kokku 847.200 piletit, hinnaga à 2 krooni, järgnewalt: 1. klassis — 220.000 piletit, 2. klassis — 215.000 piletit, 3. klassis — 209.000 piletit, 4. klassis — 203.200 piletit.

Loosimise teostamise tähtaegateks on: 1. klassis — 29. ja 30. märts 1939. a., 2. klassis — 3. ja 4. mai 1939. a., 3. klassis — 1. ja 2. juuni 1939. a., 4. klassis — 3., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 14., 15., 16., 17., 18., 19. ja 21. august 1939. a.

Kuna praegu teostamisel olewa Riigi 7-da klassiloterii realiseerimine toimub ladusasti, ei ole 8-da klassiloterii plaanis tehtud muudatusi wõrreldes 7-da klassiloterii plaaniga.

Loterii mahtu ei ole suurendatud, kuna praegust tuleb meie oludes pidada küllaldaseks ning teatawa pinge olemasolu loterii piletite nõudmises on loterii realiseerimisel isegi soowitaw.

Verine palgapäeva õhtu Kiviõlis.

Kiwiõlis tekkis öö wastu neljapäewa kaklus kohaliku elaniku Bergsteini korteris, kus palgapäewa puhul olid kaewandustöölised korraldanud suurema simmani. Kaklusest wõtsid osa kaewandustöölised — August Sakk, August Prits, Oskar Hartsmann ja teised. Kaklises tarwitati ka teraristu. Raskemini sai wigastada Kiwiõli elanik Bock, kellele löödi kehasse 5 pussihaawa. Oskar Hartsmannile löödi haaw õlawarde ning peale selle sai noaga liiga ka weel keegi tundmatu mees.

Pussitajaks olnud August Prits, kes juba tuntud kaklejaks Kiwiõlis. Neljapäewal wõeti ta wahi alla, kuna temal olid weel kandmata waremalt määratud karistused kaklemiste ja rahurikkumiste pärast.

Sõdur murdis rongilt hüpates jala.

Tapa ja Lehtse jaamade wahel leiti 178. kilomeetril raudtee äärest lamamas soomusrongi rügemendi allohwitser Jaan Hansu p. Randla, 36 a. wana, kellel jalg wigastatud. Mees toimetati rulliku abil Tapa jaama ambulantsi, kus antti esmaabi ja siis läkitati sõjawäearsti hoolde. Ambulantsiarst konstateeris parema jala pindlun murdu. Wigastus on raske.

J. Randla enese seletuse kohaselt tahtnud ta enne rongi seisu jäämist jaamas maha hüpata, wääratanud aga ja murdis jala.

Purtse kalur unustas joomatuhinas oma hobuse.

Purtse külas elutsew kalur Jakob Lillo oli toonud kolmapäewal Kiwiõli turule kalu müügile. Pärast kalade müümist hakkas mees jooma ning unustas täiesti hobuse. Hobune seisis puu külge seotuna kaks päewa ja öö alewiku wahel kuni ta politsei korraldusel toimetati ulu-alla. Neljapäewa õhtuni hobuse omanik ise wälja ei ilmunud.

Õunaala asemele istutati lepik.

Narwa wallas Popowka külas elutsew taluperemees teatas kriminaalpolitseile, et temal on warastatud aiast rohkemal arwul noori õunapuid. Waras oli õunapuud kaewanud wälja ja istutanud asemele lepad. Kahjusaasa seepärast ei teagi, kunas wargus on pandud toime. Arwab, et wargus wõis toimuda juba mõni nädal tagasi.

Rullik jäi manöövriveduri ette Narvas.

Narwa jaamas, Kulgu sadamasse wiiwal haruteel sõitis neljapäewa õhtupoolikul kella kolmweerand 5 paiku manöövriwedur otse teele jäänud rullikule. Rullik sai kokkupõrgel wigastada, kuna wedur jäi täiesti terweks.

Rullik kuulus Kreenholmi lauatehasele ning oli teadmata kelle poolt jätetud Narwa-Kulgu haruteele. Raudteede Talitus õnnetuse läbi kahju ei saanud.

Vangla- ja kiviauto kokkupõrge.

Keeruline liiklemisõnnetus Tallinna-Paldiski maanteel.

Tallinna lähedal, Paldiski maanteel, leidis aset neljapäewal kella 12 paiku kahekordne liiklemisõnnetus, kus said wigastada Puhk ja Poegade ärile kuuluw weoauto A-874 ning Harku wangla weoauto A-903. Täiesti purunes aga Keila wallas elutsewa Johannes Herkeli wanker, kuna hobune sai wigastada. Inimestest keegi õnnetusel wiga ei saanud.

Paldiski maanteed mööda linna poole sõitew Puhk ja Poegade weoauto A-874, Aleksander Lohwarti juhtimisel kohtas Habersti koolimaja ja mõisa wahelisel teeosal wastutulewa Harku wangla weoautoga A-903, mida juhtis Harkus elutsew Jaan Kams. Mööda sõitmisel weoautode kastid riiwasid ühteist ning wangla autol kisti wasakpoolne külglaud maha. Selle tagajärjel paiskus teele laiali ka osa koormast — katusekiwisid.

Weoauto A-874 kohal ei peatunud, waid edasi sõites kaldus nüüd täiesti wasakpoolsele teeäärele. Umbes 100 meetrit edasi, sõitis sellele weoautole wastu Keila wallas elutsew Johannes Henkel hobuse-wankriga. Tema wankril istus weel samas wallas elutsew August Paalberg, kelle hobune oli lahtiselt seotud wankri taha. Autojuht Lohwart lähenedes maamehele, tahtis keerata oma sõiduki uuesti õiget kätt, parempoolsele teeäärele, kuid tegi seda niiwõrd hilja, et weoauto tagumine osa paiskus wastu hobust, paisates selle pikali teele maha, kuna wankri esiosa purustas täielikult.

Edasi sõites ei suutnud autojuht enam tasakaalu saawutada ning sõitis wähe maad edasi teetammilt alla umbes 2 meetri sügawusse kraawi, kuhu sõiduk wajus esiosaga pehmesse maapinda.

Kokkupõrkel weoautoga talumehed paiskusid mõlemad wankrist wälja teele, kuid õnneks mingit wiga, peale tugewa põrutuse, ei saanud. Wankri taha seotud hobuse paiskas kokkupõrke hoog aga kraawi pikalt. Hobune seejuures erilist wiga siiski ei saanud.

Nagu hiljem selgus, oli wankri ees olnud hobune saanud pähe, silma kohale haawa ning samuti wigastada tagumiselt jalalt. Nagu loomaarsti poolt toimetatud läbiwaatusel selgus, on hobusel jalaluu jäänud terweks, kuid nähtawasti saanud waid tugewasti põrutada ja muljuda.

Weoauto A-874 juht Lohwart seletas ülekuulamisel, et õnnetuse põhjustanud asjaolu, et wastutulew weoauto polewat annud küllaldasel määral teed. Ning weoautode kastide kokkupõrkest saadud hoog wiinud tema auto tasakaalust wälja, mis tinginud ka kokkupõrke talumehe hobusega.

Politsei poolt alustatud juurdlusel selgus, et autojuht Aleksander Lohwartil oli juures alkoholi lõhn, millest wõib arwata, et õnnetuse tekkimisel on oma osa ka alkoholil.

Petsermaa vallad koolimajade omanikeks.

Maavolikogu pidas esimese koosoleku.

Petsermaa maavolikogu koosseis.

Paremalt vasakule esireas: N. Kaliste, P. Menshikov, E. Liivik, maavanem M. Tang, A. Mäeloog, A. Tsänk, V. Järg (sekretär). Teises reas: F. Pius, A. Jaeger, S. Skatškov, I. Lukinov, N. Kušanov. Taga: A. Veidin, A. Kull.

28. nowembril toimus Petseri maawalitsuse koosolekute saalis uue Petseri maawolikogu esimene koosolek, mis kandis teatud piduliku ilmet. Koos olid kõik maawolinikud. Päewakorras esines 16 punkti. Koosolek möödus üksmeelses töömeeleolus ja kestis 4 tundi ja 20 minutit.

Koosoleku awas Petseri maawanem M. Tang, terwitades esimesele koosolekule tulnud wolinikke. Koosolekult otsustati terwitustelegrammid saata Wabariigi Presidendile K. Pätsile, Sõjawägede Ülemjuhatajale kindr. J. Laidonerile, Peaministrile ja siseministrile.

Edasi toimusid walimised mitmesugustesse komisjonidesse. Järgnewalt wõeti wastu maawalitsuse 1938/39. a. lisaeelarwe ning omawalitsuste 1939/40. a. maksumäärad ja awalikkude maimispaikade tasunormid 1939—1941. a. peale. Lõpuks tuli otsustamisele maawalitsusele kuuluwate koolimajade wõõrandamine wallawalitsustele. Nimelt on maakonnas rida uusi koolimaju ehitatud maawalitsuse poolt, nagu Irboskas, Wärskas, Jaaskal ja Koshelkis. Lisaks neile kuuluwad maawalitsusele endised semstwo koolihooned, millised asuwad Kuljes, Kolpinos, Kirshinos, Lesgis. Kõik need lähewad nüüd waldade kätte.

Lisaeelarwe wõeti Riigiwolikogus wastu

Läbirääkimistel esitati soove uue eelarve suhtes.

Riigiwolikogu neljapäewasel koosolekul oli arutusel Eesti Wabariigi 1938./39. a. tulude ja kulude lisaeelarwe nr. 1. Koosolekul jõuti lisaeelarwe arutamisega lõpule ja wõeti see ka wastu. Sõnawõtud arutusel olid wõrdlemisi elawad, kusjuures mitmed sõnawõtjad esitasid soowe riigi 1939./40. a. eelarwe summade suhtes. Lisaeelarwe juures esitati waid kaks wähemat parandusettepanekut, millised aga hääletusel lükati tagasi.

Koosolek algas kell 10.19 min. homm. Juhatas esimees prof. J. Ulmots. Wabariigi Walitsuse liikmeist wiibisid koosolekul Peaminister K. Eenpalu, põllutööminister A. Tupits, majandusminister L. Sepp, siseminister R. Weermaa, sotsiaalminister O. Kask, teedeminister R. Wiitak, kohtuminister A. Assor ja sõjaminister P. Lill. Samuti wiibisid koosolekul õiguskantsler A. Palwadre ja riigikontrolör K. Soonberg.

Arutusele tuli koosolekul lisaeelarwe nr. 1. Arutamine toimus lisaeelarwe osade wiisi.

Korraliste tulude wähendamine 350.000 kr. wõrra ja korraliste tulude suurendamine 4.002.882 kr. wõrra wõeti wastu sõnawõttudeta.

Kõneluse tekkis erakorraliste tulude osa juures, kus tulude absoluutne suurendamine ette nähtud 4.077.882 kr.

Rwkl. R. Penno (Wiru) tegi ettepaneku erakorraliste tulude all ette nähtud 425.000 krooni, milline saadud Eesti Panga tagawarade ümberarwestamisel, wähendada 34.178 krooni wõrra. Ta märkis, et kawatseb teha ettepaneku ka kulude wähendamiseks 34.178 kr. wõrra Kohtuministeeriumi kulude arwel, milline summa on ette nähtud töölaagri korraldamiseks. Kõneleja wäitis, et ta pole töölaagri korraldamise wastu, kuid eelarwesse ei saa wõtta summasid seaduste alusel, mis antud dekreedina, sest dekreediga ei saada suurendada eelarwet.

Peaminister K. Eenpalu: Rwkl. R. Penno on siin eksinud, tehes ettepaneku mainitud summa kustutamiseks.

On õige, et ei saada anda dekreete, milledega ette nähtud riigi eelarwesummade tõstmine.

Praegusel korral aga sellega tegemist ei ole, kuna dekreet näeb ette waid tulude tarwiliku ja wõimaliku laekumise laagri ülalpidamiseks. Selleks on seaduse järgi laagri juures moodustatud kapital, kuhu laekub summasid toetustest, tööde eneste tuludest ja teistest wõimalikkudest allikatest. Lisaeelarwes ette nähtud summa on toetus sellele kapitalile. Kui parlament seda tahab anda, siis ta annab, kui ei taha anda, tõmbab maha. Töölaager ei jää seepärast weel seisma, waid peab tulusid hankima mujalt. Riigiwolikogu peaks aga laagri korrapärasest tööst olema huwitatud ja seepärast peaks summa sinna ka jääma.

Rwkl. J. Tõnisson (Tartu) pooldas R. Penno ettepanekut, märkides, et enne summa määramist peaks otsustama andmete järele selle asutuse töötamise, töötulemuste ja kogu struktuuri ja funktsioonide kohta. Kui aga andmed puuduwad, siis seda otsustada ei saa.

Peaminister K. Eenpalu wastates J. Tõnissonile tähendas, et töölaager on sedawõrd tähtis meie teatud osa kodanike tööle rakendamisel, et kõik tema eest ühtlaselt peawad muret kandma.

Riigiwolikogust on töölaagrit waatamas käinud isegi komisjonid,

seepärast ei peaks küsimus Riigiwolikogu liikmeile olema wõõras. Seepärast langeb ära J. Tõnissoni wormiline motiiw.

R. Penno teistkordselt sõna wõttes tähendas, et ta on rahuldatud Peaministri seletusega. Ent käesolewal juhul on olnud siiski etteruttamine ja seepärast ei saa seda summat pooldada — juba põhimõtte pärast.

Arwandja O. Suursöödt sõna wõttes tõi ette, et see summa komisjonis kõneluse ei tekitanud, kuna seletuskirjas on selgesti üteldud, milleks summad wajalikud.

Hääletusele üle minnes lükati R. Penno ettepanek 60 häälega 10 wastu tagasi ja wõeti erakorralised tulud 425.000 kr. suuruses summas wastu. Sõnawõttudeta wõeti wastu seejärele ka tulude absoluutne suurendamine. Samuti sõnawõttudeta wõeti wastu korraliste kulude wähendamine 34.730 kr. suuruses summas.

Lisaeelarve võetakse vastu ühegi vastu hääleta.

Sõnawõttude lõppedes asus juhataja hääletama R. Penno ja R. Runsi poolt tehtud ettepanekuid. Mõlemad ettepanekud lükati hääletamisel tagasi ja tulude-kulude lisaeelarwe nr. 1 wõeti ühegi hääle wastuolemiseta komisjoni poolt esitatuna lõplikult wastu. Sellega lõppes koosolek, olles kestnud neli tundi.

Tartu Ülikool pühitses aastapäewa.

Haridusminister kol. J. Jaakson võttis osa padulikust aktusest.

Tartu Ülikool pühitses neljapäewal oma 19. aastapäewa. Sellel puhul peeti Ülikooli kirikus pidulik jumalateenistus ning Ülikooli aulas aktus, kuhu oli ilmunud rohkearwulisel ülikooli õppejõude ja üliõpilasi.

Kell 12,15 min. saabus aulasse rektori ja ülikooli walitsuse liikmete saatel haridusminister kol. A. Jaakson, keda austati püstitõusmisega.

Aktuse awas rektor prof. dr. H. Kaho, keda wastu wõeti elawate kiiduawaldustega. Oma awakõnes rektor märkis, et möödunud aasta kestel on toimunud suuri muudatusi nii riigi kui ka ülikooli elus.

Ülikool sai endale uue seaduse, mille järele juba ammu wajadusi tunti.

(Kiiduawaldused). Ülikooli taseme tõstmiseks paremale järjele on tarwilik, kui meie ei taha teistest rahwastest kultuuraladel maha jääda. Kultuurala on see ala, kus ka wäike rahwas wõib näidata end suurena. (Kiiduawaldused). Siin pole tähtis suur arw, waid just ükfikifiku tubliduS. Ja neid sihte on püüdud taotledagi uues ülikooli seaduses.

Järgnes 1924. a. 1. detsembril langenute mälestamine.

Teadusliku kõne aktusel pidas prof. T. Lippmaa.

Terwituseks sai esimesena sõna haridusminister kol. A. Jaakson, keda wastu wõeti samuti elawate kiiduawaldustega.

Andnud edasi Wabariigi Presidendi ja Wabariigi Walitsuse terwitused, tähendas minister, et kui 20 a. eest rajasime iseseiswa riigi, siis kerkis olulise küsimusena üles, kas oleme wõimelised iseseiswat riiki kandma, s. o. kas meil on wastawa ettewalmistusega mehi. Elu näitas, et meil neid oli.

Kui 20 a. jooksul on olnud meie riigielus tõusu ja mõõna, siis on kindlalt püsinud kõrgema hariduse wäärtus ning hinnang. See wäärtus on seda tõsisem, kui arwestame rahwaste wahel käimasolewat wõitlust kõigil aladel. Sellani olukord nõuab wastawaid isikuid, milliseid wõib anda ülikool.

Läinud aasta oli Tartu Ülikooli juhtidele töörohke. Ta oli seda pingutawam, et seda tööd tuli teha teadusliku töö kõrwal. See töö ei piirdu ka ühe aastaga. Ülikooli walitsusele ja nõukogule on mul hea meel teatada, et Wabariigi Walitsus tahab igati ülikooli majanduslikke wõimaluSi parandada ja soodustada. (Kiiduawaldused.)

Jatkugu siin ülesehitaw töö kasuks riigile ja rahwale.

TerwituSi ülikoolile ütlesid weel Eesti Teaduste Akadeemia president prof. dr. K. Schlossman, Tehnikaülikooli prorektor prof. W. Pawel ja üliõpilaskonna esimees E. Jürgenson.

Traadi teel olid saatnud terwituSi Sõjawägede Ülemjuhataja kindral J. Laidoner, Peaminister K. Eenpalu, sõjaminister kindral P. Lill, kaitseliidu ülem kindral J. Orasmaa, Tartu linnapea kindral A. Tõnisson ja palju teisi.

Aktus, mida kaunistas oma etteka nnetega Akadeemiline meeskoor, lõppes ühise hümniga.

Palwela kaudu lastele kirjatarkust.

Pühapäewal lõpetab ajutiselt tegewuse seltskonnategelase Jaan Hendrikson lasteaed, mis asus Leebiku palwelas. Palwela ruumes, mis J. Hendrikson poolt wastawa maa-alaga kingiti konsistooriumile ja wiimase poolt palwelaks korda seati, toimus nüüd esimene katse palwelaid üleriiklikult kasutama hakata rahwa sotsiaaltöö edendamiseks, esmajoones lasteaedadena. Konsistooriumi korraldusel oli sotsiaaltöö toimkonna poolt lasteaia juhataja ja määratud prl. H. Pert. Katset wõib kõigiti kordaläinuks pidada, kuna wäikesed mudilased mõne kuu jooksul, mängides päris tublisti on omandanud ka kirjatarkust. Lapsi oli lasteaias 25 ümber. Kewadel loodetakse tegewust jätkata. Pühapäewal on palwelas korraldatud lõpp-jumalateenistus, kus jutlustab õpetaja B. Ederma Tallinnast.

Pildil: Lasteaia asutaja J. Hendrikson ja lasteaia juhataja prl. H. Pert laste keskel.

Küün ja veoauto tuleroaks.

5500-kroonine tuleõnnetus Pärnumaal Toris.

Kolmapäewa õhtul, 30. now. kell 8 ajal põles Pärnumaal Tori wallas. Kase külas, Uuetoa talus maani maha sama talu õuel asetsenud küün. Kuigi tuletõrje jõudis kohale õigeaegselt, ei suudetud küüni hämimiest päästa, kuna see oli täidetud tuld soodustawa materjaliga — heinte ja põhuga. Küll läks aga tuletõrjel korda ära hoida tule lewimine teistele kõrwalolewatele hoonetele. Sädemete edasikandumisel olid need lausa tuleohus.

Küünis hämis peale loomatoidu weel „Ford" weoauto, mille wäärtus 4000 kr. Omanik Johannes Toomjõe hindab oma kogukahju 5500 kroonile. Hoone ja heinad olid tule wastu kindlustamata, kuid weoauto oli kindlustatud „Eeks-Majas" 4000 krooni eest.

Vigala kogudus saab 600-aastaseks.

Juubeli puhul korraldatakse tulewal suwel waimulik laulupäew.

Lääne praostkond korraldab Wigala koguduse 600. a. juubeliks tulewal suwel Wigalas waimuliku laulupäewa. Laulupäewa toimkond pöördub üleskutsega kõikide Lääne praostkonnas teotsewate segu- ja meeskooride poole wõtta osa laulupäewast. Registreerida palutakse järgmisel aadressil: Lääne praostkonna waimuliku laulupäewa toimkond, Wigala, Sääla p.-ag.

Kooride üldjuhiks on paluud EELK kirikumuusika sekretär Joh. Hiob.

Kirjandus ja elu.

Kas ja kuidas saaks kujutada kirjanik positiivset inimest.

Wiimasel ajal me ei teegi muud, kui aina räägime positiiwsest ja negatiiwsest, eriti kirjanduses. Ja mis peaasi, me teeme seda üpris tõsiselt, nagu oleneks sellest ei tea mis. Sest meie kas usume wõi teeme näo, nagu usuksime, et kirjandusega wõib elu mõjustada, isegi juhtida.

Kirjanik kui tundlikum element ühiskonna koosseisus ei saa ometi midagi muud kirjutada, kui ainult seda, mis liigutab ja häirib kogu ühiskonda. Tema peab paratamatult olema ühiskonna meeleolu termomeeter. Wähemalt õpetab kõigi rahwaste kirjanduslugu meile seda. Meie omagi kirjanduslugu ei kaldu sellest õpetusest kõrwale.

Aga maailmas on nii imewähe elanud ideaalseid, s. t. positiiwseid inimesi, sellepärast pole ka kirjanikud osanud nende kujutamisega kuigi palju loorbereid lõigata. Inimene on juba kõige wanemast ajast saadik armastanud rohkem pahesid kui wooruſi. Kirjanikki on ainult inimene. Nõnda meelitawad ja ahwatlewad ka teda rohkem inimeste pahed kui wooruſed. Isegi oma jumalates on inimene olnud huwitatud rohkem pahedest kui wooruſtest. Ja kui siis mõni jumalinimene wõi suur inimene on jõudnud end wabastada inimlikest nõrkustest ja pahedest, siis on olnud tema maiseks osaks surm ristil, mürgikarikas wõi mõni naine tantsib tal pea otsast. Kogu inimsoo aja- ja kirjanduslugu kubiseb näidetest.

Sellest siis järgneb loomulikult, et kui tahetakse kirjandust muuta ideaalseks, eeskujulike inimeste galeriiks, siis peaks wõima kõigepealt inimese ja tema elu muuta ideaalseks. Kui aga inimene jääb endiseks, nagu ta olnud aastatuhandeid, kui ta armastab rohkem mammonat kui jumalat wõi oma ligimest, kui ta on endiselt kõrk, tühiselt auahne, edew, logeleja, enesearmastaja, lõbutseja, villaja, kade, nõritseja, kuuslik, jonnakas, wõimuahnitseja, upsakas, petis, waletaja, kahekeelne, silmakirjalik jne. jne. — paljukest wõib siis loota, et kirjanik suudaks, kuigi tahaks, temast luua ideaalse wõi nagu tänapäewal öeldakse, positiiwse kuju, mis oleks tõenäolik, usutaw?

See lootus on üsna wäike. Et aga ideaalsete kujude loomine oleks pisutki wõimalikum, siis on wanemate kultuurrahwaste kirjanikud ideaale otsides pöördunud muinasjuttu, muinasusku, müüti, ühe sõnaga minewikku, mida peetakse inimsoo kuldseks hälliks.

Sedasama oleme teinud ka meie. Aga arusaamatuks jääb, kas meil pole ka ajaloo walguses ideaalseid inimesi, kas ei suuda meie kirjanikud neid sealt leida wõi pole meil asjakohaseid arwustajaid, kes oskaksid ajaloolisis teoseis ideaalseid kujusid selgitada, üks on ainult kindel: kõik kaebawad nagu ühest suust, et meie ajalooliste teoste kangelased pole tõenäolised, pole usutawad, sellepärast jätawad nad lugeja üksköikseks, osawõtmatuks.

Aga kui meie kirjanik on selline, et isegi hall ajalugu ei waimusta teda elawate ideaalsete kujude loomisele, kuidas peaks ta seda suutma siis tänapäewa suhtes?

Kogu ümbritsewas maailmas muutuwad wastuolud päew-päewalt aina teravamaks. Paaris kohas juba notitakse wastastikku teineteist, ilma et halastataks naistele ja lastele, ning asjatundjad kinnitawad, et tapatalgud wõiwad alata kogu maailmas üleöö. Kui nad aga siiski tänini on wiibinud, siis mitte inimeste ja rahwaste headuse ja wooruse tõttu, waid ainult sellepärast, et ei olda kindel, kes jõuaks tarbekorral rohkem hävitada, kas riindaja wõi kaitsja. Samal ajal aga oodatakse kirjanduselt ideaalseid meeste ja naiste kujusid.

Millalgi ammu kuulutus Jumal oma walitud rahwale, et teda peab saama palju, nagu liiwa mere ääres. Sedasama ihaldawad rahwaste juhtijad igaüks omal paigal weel tänapäewalgi. Ometi ei taha mehed enam sigitada ega naised lapsi ilmale kanda. Isegi preemiad ja laenud ei suuda asja nõutawal määral parandada. Aga mõned näiwad uskuwat, et kui kirjandus ülistaks lapserohkuse õnne, siis sigiwus hakkaks warsti kaswama, kuigi majaperemees annaks korteri lapseta abielupaarile wõi kuigi koeri on mugawam armastada kui lapsi.

See on üks pisike näide. Selletaolisi leidub aga lugematul hulgal, kogu meie elu otse kubiseb neist. Kirjanikul, kes mõtleb hakata kirjutama midagi ideaalset ja eeskujulikku, jääks lõpuks ainukeseks päästeeks, kui ta tahaks oma teoses saada pisutki tõenäoliseks ja usutawaks: tema ise peaks muutuma ideaalseks inimeseks ja iseenese ta siis wõikski wõtta oma ideaalsete kujude eesmanemaks.

Kahjuks on aga tänini nõnda olnud, et kõik wäärtuslikumad kirjanikud on pidanud kõigepealt iseenese üle kohut mõistma. Maailma tõde ja õigus on ikka olnud nende eneste tõde ja õigus. Kirjanik kui tundlikum rakuke inimkonnas on harilikult olnud kõige rohkem kiusatud inimlikest pahedest ja kõige wähem õnnistatud inimlikest wooruſtest. Oma pahesid kujutades ja neid põletades kunsti jumaliku tulega aitab ta teatud määral kaasa ka kogu inimkonna kurjade kirgede taltsutamiseks. Mitte et ta need kired maha salgab, waid et ta nad aitab muuta õilsamaks tungiks.

Nõnda on tänini käinud kirjanduse kui kunsti tee. Sama teed on sammunud ka usk. Jumalgi, kui ta tahtis lunastada maailma, sündis kõigepealt inimeseks, keda kiusab kuri oma himudega. Ja mis oli see kalju, mida põrguwärawad ei pidanud ära wõitma? See oli mees, kes salgas kolm korda ühe öö jooksul oma Õnnistegijat.

Mitte kujuteldud wooruſtes ja nende ülistuses pole pääsetee, waid tõeliste pahedega wõitlemises, nende õilistamises. Kunst ja usk õnniwad siin käsikäes inimkonda tema raskel teekonnal ergutades ja julgustades. Üksi tõeline kunst ja üksi usk pole kunagi inimese pahesid maha salanud, waid nad on ainult aidanud nende wastu wõidelda. Kes usu wõi kunstiga muud taotleb, see tapab nad. Aga maailmas onj uba nii palju kurdetud surnud usu üle, miks ei wõiks siis ka kurta surnud kunsti üle!

A. H. Tammsaare.

Maanoorteringidele Järvamaal.

Kuna meie maanoredki peawad tegelema spordi ja kehalise kaswatusega, et olla füüsiliselt tugewad ja terwed, siis pöördutakse kõikide Järwamaa maanoorte organisatsioonide poole, et need astuksid Järwa Noorte Spordiliidu kaudu Noorte Spordiliidu kui selle ala juhtiwa keskuse liikmeks. Sest ainult teadlikult juhitud spordist ja kehalisest kaswatusest on kasu. Kuna Noorte Spordiliidu liikmeil pole mingisuguseid majanduslikke kohustusi kanda, küll aga saawad nad kasutada mitmesuguseid soodustusi, saades tasuta töömaterjale — nagu töökawasid, juhendeid wõistluste läbiwiimiseks jne., saawad wõimaluse kasutada maakonna spordiinstruktori ja teiste Spordiliidu teenistuses olewate asjatundjate kaasabi, saawad osa wõtta kõigist noorte spordiliidu üritustest, wõistlustest, kursustest jne., siis peaksid küll kõik maanoorteringid, kes weel pole Järwa Noorte Spordiliidu liikmed, astuma nimetatud liidu liikmeks, milleks tuleb pöörduda Järwa noorte spordinõuniku poole, aadressil — Paide, Pärnu tän. nr. 53.

Uus maanoortering Mäosse.

Teisipäewal, 29. now. pandi alus uuele maanoorteringile Mäos. Sel puhul oli kokku kutsutud noorte koosolek, kus selgitawate kõnedega esinesid konsulendi kt. agr. J. Laurits ja Järwa maanoorte istruktor E. Roosaare.

Üksmeelselt peeti tarwilikuks asutada ka Mäosse maanoortering ning waliti otsekohe juhatus, kuhu pääsesid Eha Olwiste — esinaisena, Gustaiw Rosenfeldt — kassapidajana ja Salme Older — kirjatoimetajana. Rewisjonikomisjoni waliti Richard Onniste, Asta Aabla ja Elmar Tamberg. — Ringi wanemaks waliti Linda Konsik.

Ring otsustati asutada kohaliku haridusseltsi juurde ja hakkab töötama seal maanoorte normaalpõhikirja alusel, milline wõeti üksmeelselt wastu.

Uues ringis on praegu 22 liiget. See arw aga kõigi eelduste kohaselt suureneb. Lähemal ajal astub üldkoosolek uuesti kokku, et wõtta wastu juhatuse poolt esitatud töökawa ja eelarwe.

Olgu tähendatud, et uus ring on Paide konwendis järjekorras juba 8-as.

Maanoorte koosolek Eiveres.

Eiweres maanoorteringi korraldusel toimus kolmapäewal, 30. now. Eiweres kõnekoosolek, kus esinesid kõnedega Paide konwendi maanoorte wanem Joh. Kaup ja Järwa maan. instruktor Ew. Roosaare. Noori ja nende sõpru oli kogunenud talutuba, kus koosolek toimus, üsna täis.

Tännasilmas tuleb „Tõusva Nooruse" õhtu.

Tännasilma maanoorte ring korraldab laupäewal, 3. detſ. Tännasilma koolimajas noorte ajakirja „Tõuswa Nooruse" õhtu. Õhtu kawas on ajakirja „Tõusew Noorus" tutwustamine ja seltskondlik osa.

Säreveres õpilastööde näitus.

Säremere kodumajanduskool korraldab 9.—10. detſ. Säremere kodumajanduskooli ruumes õpilastööde näituse, mis töötab kujuneda sisukaks.

Taludes puudusid tulekaitsevahendid.

Tulekaitsewahendite kontrollimisel Alliku wallas Oisu külas wõeti wastutusele Lepiku talu pidaja Aleksander Roosenberg ja Sillaotsa talu pidaja Hans Jaanhold, kelle taludes puudusid nõuetawad tulekaitsewahendid, samuti ei olnud talu kõikide laed tulekindlalt isoleeritud.

Asundused nimetatakse küladeks.

Neil päewil esitati Järwa maawalitsusele waldade poolt ettepanekud seniste asunduste ümbernimetamiseks küladeks. Lähemal ajal on oodata maawalitsuse lõplikku seisukohawõtmist eeltoodud küsimuses ning ettepaneku esitamist siseministrile selle kinnitamiseks.

Tapa sõnumeid.

Tuletõrje üldhäire õnnestus. Tapa jaosk. politseikomissari ja tuletõrje Tapa diwisjoni pealiku poolt korraldati eile lõunapäewal üldhäire Tapa linna ja raudtee tuletõrjujaile. Peale weduriwilede kasutati häireks seekord linna wab. tuletõrje ühingu uut õhusurwe-häirestreeni, mis oli kuulda kaunis hästi. Häire õnnestus üldiselt rahuldawalt. Linna kompanii saabus pritsimaja juurest tarwitajateilhisuse maja juurde 8 minutiga ning rakendas mootorpritsi tõõle 12 minutiga peale häire algust, kuna raudtee tuletõrje esimene käsiprits hakkas jaama juures wett andma juba 5 min. peale häire algust. Raudtee aurupritsil kulus weeandmiseni 18 minutit. Antud ülesanded täideti täpselt ja korralikult. Meeskonnad olid wäljas linna kompaniist 60-protsendiliselt ja raudteelasist kõik, keda töö juurest wõimaldati.

Peale ülesannete täitmist pöörasid meeskonna poole kõnedega pol. komissar P. Kutsar, linnawanem J. Maidre ja Tapa diw. pealik L. Paal, selgitades tuletõrje ülesandeid ümberkorraldatud organisatsioonis ja tänades korraliku wäljaimumise eest.

Eesti Draamateater esineb järjekorralise ringreisietendusega Tapal teisip., 6. detſ., kandes seekord ette Heikki Wälisalmi näidendi „Laul tulipunasest lillest", Joh. Linnakoski samanimelise romaani järele. Etendus algab NKS ruumes kell 8 õhtul. Kell 4 p. l. toimub samas nuputendus E. D. Noorsooteatri poolt G. Helbemäe lastenäidendiga „Wäikesed ränduriid". Pääsmete eelmüük Tapa Tarwitajate Ühisuses.

Perekondlikke teateid. Abiellumise soowiawalduse esitasid perekonnaseisuametis Hans Ruus ja Elfriede-Rosine Tripus, Johannes Pakri ja Lydia Peiker.

Wiimased piimaproowid Tapa toidumainete kauplusist näitasid analüüsimisel järgmist raswaprotsente: E. Jõgiaru — 3,8, G. Soonste — 4,2, 3,9, P. Uudewald — 4,3, 4,2, J. Tuulisworm — 3,7, J. Heina — 3,3, H. Tamm — 4,1, 3,6. Turult wõetud kõõgiwõi proowist osutus alawäärtuslikuks M. Raadu wõi kibeda kõrwalmaitse tõttu.

Rohke osawõtt mudilaste peost. M. piihapäewal Tapa NKS ruumes korraldatud linna lasteaia-peost oli osawõtjaid wäga rohkesti. Mudilaste huwitawad ja hästiõnnestunud ettekanded wõeti wastu elawate ktiduawaldustega.

Soomusrongi rügemendi jõubelipidustuste wiimase osana toimuwad homme, s. o. 3. skp. õhtul ballid ohwitseride ja üleajateenijate kaslinodes oma liikmeskonnale ja kutsutud külalisile. Peale Tapa asutuste ja seltsk. org-ide esindajate on rohkesti külalisi oodata ka wäljaspoolt. Kokkuwõtlikke muljeid aastapäewa pühitsemispidustusilt toome järgmises nr-is.

Kiriklikke teateid.

Paide kirik. Pühapäewal kell 11 hommikul kõstri jumalateenistus.

Anna kirik. Pühapäewal kell 11 h. jumalateenistus armulauaga. Õp. G. Pärli.

Järwa-Jaani kirik. Pühapäewal kell 11 h. jumalateenistus armulauaga. Igal pühapäewal kell 10 h. lastelaud leerisaalis.

Järwa-Madise kirik. Pühapäewal kell 11 h. jumalateenistus armulauaga. Õp. L. Wahter.

Paide metodisti kirik. Laupäewal, 3. detſ. kell ½8 õhtul jutlustab õp. A. Kuum Tallinnast. Pühapäewal, 4. detſ. kell 10 e. l. ja kell 7 õhtul noortekoosolek.

Türi metodisti kirik. Jumalateenistus pühapäewal, 4. detſ. kell 4 p. l. hr. Baumwerki majas. Kõneleb W. Ojassoo ja t. Mängukoor. Laululehed.

Kodumajanduskursus Eiveres.

Eelolewal laupäewal, 3. detſ. lõpeb Eiweres ligi nädalaajalise kestwusega toimunud kodumajanduslik kursus. Kursusest osawõtjaid on rohkesti ja tööd tehakse warahommikust hilisõhtuni. Kursuse juhatajaks on Järwamaa kodumajanduskonsulent prl. Milli Mägi.

„Tuled karidel" Änaris.

Änari rahwaraamatukogu seltsi korralduſel toimub laupäewal, 3. detſ. Änari rahwamajas pidu, kus ette kantakse R. Rauniku 3-waat. näidend „Tuled karidel". Näidendi kannab ette Piiometsa rahwaraamatukogu seltsi näitetrupp.

Kiviõhkumise kursus Koigis.

Paide põllumeeste konwendi korralduſel toimus Koigis 30. now. ühepäewaline kiviõhkumise kursus. Kursust juhatas Järwa maakonsulent agr. H. Lipp. Osawõtjaid oli kursusel rohkesti — üle poole sajal Kursus toimus Nigula talus.

Türi uudiseid.

Linnawalitsuse otsuseid. Linnawalitsuse wiimasel wolikogu ülesannetes peetud koosolekul otsustati aianduskeskkooli teist kaswuhoonet suurendada uue juureehituse näol. Juureehituse teostamiseks otsustati wõtta selleks lisaeelarwesse 1400 kr. Juureehitustööd käiwad juba mõnda aega.

Järgnewalt wõeti wastu linna 1938/39. majandusaasta lisaeelarwe nr. 2, tasakaalus korralises osas 3185 kr. ja erakorralises osas 1700 kroonil. Ehituskrunte müüdi Alliku põllust krunt nr. 186 Karl Altile, hinnaga 214.83 kr., tingimusel, et ta krundile püstitaks elumaja palwes tähendatud suuruses hiljemalt 1. maiks 1942. a. Lokuta põllust müüdi ehituskrunt nr. 11 Jüri Lillenitile, hinnaga 267.66 kr., tingimusel, et ta krundile ehitaks elumaja hiljemalt 1. maiks 1942. a.

Loeng wähihaigusest. Punaseristi Türi komitee korraldas teisipäewa õhtul tuletõrjeühingu ruumes wähihaigusse wastu wõitlemise nädala puhul awaliku loengu teemal: „Wähihaigus ja selle wastu wõitlemine". Kõneles linnaarst dr. O. Pihlak. Loengust oli osawõtjaid rohkesti.

Pühapäewal raamatu-nädala aktus. Raamatunädala Türi komitee korralduſel toimub piihapäewal, 4. detſ. tuletõrjeühingu ruumes pidulik raamatunädala kontsert-aktus, mille algus kell 2 p. l. Aktusekõne peab Riigiwolikogu liige kirjanik August Mälk. Aktuse kawas on ettekandeid puhkpillide-orkestrilt, Türi muusikaseltsi segakoorilt, deklamatsioone, sooloettekandeid, dialooge jne. Aktus töötab kujuneda sisukaks.

Pühapäewal toimub Wiljandis Türi-Wiljandi linnawõistlus males. Kohtawad Wiljandi maleseltsi Türi maleringi maletajad. Kummaltki poolt esineb 8 mängijat ja mängitakse kahes woorus. Türi meeskond on koostatud järgmiselt: A. Naruſtrang, H. Uttopärt, B. Mälksoo, E. Pärnat, H. Nurk, E. Wiilup, J. Jaanowits ja Th. Kiwi.

Tarwitajateühing kingib koguteose „Jaan Tõnisson". Türi tarwitajateühing on otsustanud raamatunädala puhul kinkida Türi ja Türi ümbruskonna maa-algkoolidele koguteose „Jaan Tõnisson töös ja wõitluses", mis praegu ilmumisel. Teos kingitakse 12 koolile.

Tarwitajateühing korraldab ühistegeliku peo Lauwal. Türi tarwitajateühing korraldab laupäewal, 3. detſ. Laupa algkooli ruumes ühistegeliku peo. Kõnega „Ühiskaubanduse saawutusi" esineb E. Timusk ETK-st. Järanewalt kantakse ette G. Puisi ühistegelik näidend „Oli ja on".

Jahimeeste muresid ja rõõme.

Praegu ollakse mures hagijate kasvu„vähendamise" pärast tuleval aastal.

Sügise saabumisega algawad hirmupäewad metsloomadel, sest siis algawal jahihooajal ei heideta enam armu loomadele, kellede laskmine seadusega lubatud. Palju tänawu üldiselt Järwamaal jahiloomi on, selleks pöördusime jahimeeste ringkondade poole, kust meile selgitati alljärgnewat.

Peamisteks jahiloomadeks on jäneſed, kelledele „naha kallale" kiputakse just hagijatega, kuna klaperjahti ja waritsemist sööda juurest kasutatakse märksa wähem. Kuigi suwel arwati jäneseid siginewat harukordselt rohkesti, on nüüd jahihooaja kestel selgunud, et jäneste arw mõnes kohas on isegi kahanenud.

Teiseks tähtsamaks jahiloomaks on kõikide jahimeeste ihaldatum saak — rebane, kellede arw praegu Järwamaal küllaldane. Kuna aga rebase küttimiseks majataksе eeskätt head koera, siis neid lastakse ka aasta jooksul ikkagi päris harwa. Klaperjaht rebaste peale annab harwa tulemusi, nii näiteks hiljuti peetud suurel klaperjahil Purdis lasti maha 12 jänest, kuid korda ei läinud tabada ainustki rebast.

Tänawu peeti Järwamaal weel erakordselt innukalt jahti meie metsade ukkusele — sokkudele, waatamata sellele, et soku laskmine on wõrdlemisi kallis lõbu.

Uue jahiseaduse maksmahakkamisega on jahimehed koondunud, asutades jahiseltse ja küttiringe, ning asutanud jahipiirkondi. Üks maakonna suuremaid jahipiirkondi on Paide jahimeeste seltsi piirkond, milline wõtab oma alla mitu tuhat hektaari era- ja riigimaid. Paide jahimehed on korraldanud tänawu mitu jahti, kuid eriliselt õnnelikku päewa ei ole sel puhul kellelgi olnud. Üldiselt kaewatakse tänawu jahimeeste ringkonnis ebasoodsate jahiilmade üle, millised ei luba hagijail leida loomi.

Üheks suuremaks mureks on kõigil jahimeestel uue jahiseaduse punkt, milline aasta pärast keelab jahipidamise suurte hagijatega. Edaspidi wõib hagija suuremaks kõrguseks olla waid 45 sm, wiimast asjaolu arwestades jahimehed kardawadki, et uut tõugu koerad osutuwad wäikesiks ja jõuetuiks meie sügawa ja külma talwe puhul. Kuuldawasti Tallinna jahimeeste seltsi poolt on esitatud palwe Põllutööministeeriumile eelmärgitud punkti muutmiseks jahiseaduses.

Olulise uudisena olgu märgitud asjaolu, et wiimaseil aastail on Järwamaalt kadumas salakütimine, milline wõimaldab jahiloomadel rahulikku kaswamist ja arenemist jahi keeluaegadel. Selleks on nähtawasti kaasa aidanud teatawal määral kõrge karistus seaduse wastu eksijaile, kuid eeskätt ka arusaamine ja luguvidamine korrast, milline taotleb üldsuse huwisid.

Järwamaal 3000 raadioaparaati.

Telefoniaparaate on ainult 1200. – Mõningaid andmeid Järvamaa postiasutuste tegevusest mullu.

Posti-, telegraafi- ja telefonitalituse wäljaandel ilmus neil päewil kokkuwõtlik broshüür pealkirjaga „Eesti post, telegraaf, telefon, raadio 1937./38". Kõnealune broshüür on huwitaw eeskätt seetõttu, et ta toob huwitawaid andmeid tegewusest kõne all olewatel aladel maakondade wiisi, seega ka Järwamaa kohta.

Enne kõike olgu toodud mõningad üldarwud Järwamaast. Nii on Järwamaa pind ruutkilomeetrites 2986, missugusest kõlwulist maad 2446 ruutkilomeetrit. Waldade arw maakonnas on 20, elanikke 1935. a. rahwaloenduse andmete järele 58.954, postkontorite arw 11 ja postiagentuuride arw 36, seega postiasutusi kokku 47.

Postitalusid on Järwamaal 80 ja kirjatalusid 109. Kui lugeda ka neid postiasutisteks, siis tõuseb postipunktide arw 236-le.

Iga postipunkti kohta tuleb seega Järwamaal kõlwulist maad 10,4 ruutkilomeetrit 249 elanikuga. Elanike arw iga postipunkti kohta maal, ilma linnadeta, on Järwamaal 207, erakirjakaste on Järwamaal 32. Agentuuridest asub Järwamaal 11 wallamajas, neist üks telefoniagentuur, kuna raudteejaamas asub 12 postiagentuuri ja 7 telefoniagentuuri. Koolimajas leiab ulualust 2 postiagentuuri, tarwitajateühingus 3, piimaühingus 3 posti-, ja 1 telefoniagentuur, metsaametis asub üks postiagentuur, erakauplused 3 ja erakorteris 1 postiagentuur. Nagu juba märgitud, on Järwamaal postiagentuure 36 ja telefoniagentuure 9.

1. aprillil 1938. a. oli Paides telegraafi-, telefoniwõrgu liine 10,2 km. ja kaablit 454 km. Tapal wastawalt 9,7 ja 174 km. ning Türil 12,8 ja 354 km. Kogu Järwamaal oli samal ajal liini kokku 979,4 km. ja kaablit 7575 km.

Kohalikke kõnesid peeti Järwamaal 1937./1938. aastal 163.438, kaugekõnesid 126.564, telegramme saadeti 1466. Telefoniabonente oli kokku 720 ja raadiokuulajaid 1352.

Järwamaa postiasutuste kaudu anti 1937./1938. a. postile lihtsaadetisi 226.892, tähtsaadetisi 6692, juurdemaksu saadetisi 408, pakke 414 ja rahasaadetisi 12.752, jookswa arwe saadetisi 10.454, määrikirju 8976, ajalehtede tellimisi 4437. Agentuuride kaudu wäljastati 623.782 ajalehte ja wõeti wastu kaugekõnesid 55.786.

Kui ülaltoodud arwude alusel püüda selgitada iga järwalase tehinguid postiasutustega, siis selgub, et iga järwalane 1937./38. a. saatis 12,7 kirja, ja 100 inimese kohta tuli 3 määrtkirja. Selgub ka, et peagu iga kodanik on tarwitanud telefoni. Olgu märgitud, et iga maakonna kohta seda ütelda ei saa. Käesolewa kirjutise wiimastes lõikudes on andmed toodud linnasid arwestamata, ainult maa kohta, mida järelduste tegemisel tuleb pidada silmas. Samuti muutub teiseks telefoni- ja raadioaparaatide arw, kui arwestada juurde linnad. Nii tõuseb näiteks raadioaparaatide koguarw Järwamaal linnasid kaasa arwates 2997-le ja telefoniaparaatide koguarw 1179-le, mida muide wäga huwitaw wõrrelda raadioaparaatide koguarwuga.

Enam sportimiswahendeid noortele!

Talvises tegevuskavas talispordipäevade korraldamine.

Järwa Noorte Spordiliidult saadeti neljapäewal kõikidele liikmesorganisatsioonidele noorsooorganisatsioonide üldine töökawa 1938/39. a. talweks noorte kehalise kaswatuse alal.

Töökawas on rõhutatud sportimiswahendite soetamise tarwet. Missuguseid wahendeid muretseda, selle kohta on koostatud eraldi nimestik, mis töökawale juurde lisatud. Selle nimestiku saadab Maakooliwalitsus ka koolidele. Edasi on rõhutatud wajadust korraldada laiaulatuslikult talispordi päewi, nagu seda pooldab ka Haridusministeerium. Töökawas on toodud üks wõimalike talispordipäewade kawa.

Noorte spordijuhtide ettewalmistamisel tuleks osa wõtta wastawast kursusest, eeskätt E. Spordi Keskliidu noorte spordijuhtide talwistest kursustest.

Kui ilmastikust wõi kohalikest oludest tingitult ei ole wõimalik harrastada talisporti, siis on töökawas antud üldjooneline sisetegewuse kawa.

Kodukäsitöö ringid Paidesse.

Neljapäeval toimus linnavalitsuse ruumes nõupidamine kodukäsitöö arendamiseks.

Neljapäewa õhtul toimus Paides, linnawalitsuse saalis Eesti kodutööstuse edendamise keskseltsi Paide osakonna liikmete nõupidamine kodukäsitöö ringide asutamise asjus Paidesse. Wähmase ilma tõttu oli rahwast kokku tulnud kahjuks ainult paarikümne inimese ümber, mille tõttu seekord ringide asutamine tuli edasi lükata.

Kodukäsitöö tähtsusest ja kaswatawast mõjust andis põhjalika ülewaate osakonna juhatuse liige P. Timm, kes märkis muuhulgas, et kodutööstusi on Paides osakonna liikmete poolt wiljeldud juba aastaid ja see on wõitmas üha enam poolehoidu. Üksikute ringide asutamise mõtteks oleks see, et siis awaneb laialdasel käsitööalal töötawail isikuil wõimalus rohkem süweneda oma alasse. Kõnelejа ühtlasi loetles neid alasid, millisteid on wõimalik kodus käsitööna ette wõtta. Osakonnale on kogu aja suurt wastutulekut näidanud Paide Tööstuskeskkool, kes on wõimaldanud suuremate esemete walmistamisel kasutada oma ruume.

Koosolekul korraldati ankeet, et näha, kui palju leidub ringide loomise pooldajaid, millele järele juhatus teab edaspidi wõita seisukohta.

Kaasa oli toodud juhatuse liikmete poolt rohkesti mitmesuguseid warem walmistatud ja küllaltki huwitawaid esemeid. Muide, olgu märgitud, et osakonna naisliikmete poolt walmis mullu Järwa kodutütarde lipp. Ka tänawu näib eeldusi olewat, et kodukäsitöö hooaeg kujuneb elawaks.

Paide raamatunädal laieneb.

Minister R. Wiitak tõneleb Paides.

Uue jaamahoone avamine ja ministri kõne raamatunädala aktusel 9. detsembril.

Nagu nüüd selgunud, laieneb raamatunädala kawa Paides senisest weelgi. Teadaolewate kawatsuste kohaselt pidid toimuma raamatunädala puhul aktused pühap., 4. detsembril, teisipäewal, 6. detsembril ja neljapäewal, 8. detsembril, lõpuks laupäewal, 10. detsembril „Woo" tegelastelt tasuta teatrietendus ja pühapäewal raamatunädala lõpu jumalateenistus. Kõnedega esinewad nimetatud aktustel külalistest kirjanikud Aug. Mälk ja J. Lintrop, kellest wiimane elab Järwamaal ja esineb neljapäewal korraldatawal aktusel, kuna A. Mälk kõneleb raamatunädala awaaktusel pühapäewal. Lisaks sellele toimub kogu nädala kestel, 4.—11. detsembrini linnawalitsuse ruumides raamatunäitus, kus ühtlasi ka huwitawaid wäljapaneknid ajalehe sünnist.

Sellele liitub nüüd weel aktus ka reedel, 9. detsembril, millal rahwamajas esineb kõnega rahwasaadik teedeminister Nikolai Wiitak, puudutades põlewamaid kultuurilisi päewaküsimusi. Kuna Paide uus jaamahoone on lõplikult walminud ja enamik mööblitki jõudnud juba kohale, siis toimub samal päewal kella 15—16 paiku ka jaamahoone pidulik awamine, mida toimetab teedeminister R. Wiitak ja millest wõtab osa rida randteetalituse juhtiwaid tegelasi. Kohe selle järele kolitakse unde majja sisse.

Sisukas lõikuspidu Lehtses.

Samal ajal toimub ka kudumistööde näitus.

Pühapäewal, 4. detsembril toimub Lehtse seltskondlike organisatsioonide ühisel korraldusel kohaliku tuletõrje ühingu ruumes lõikuspidu. Päew algab kell 3 p. l. aktusega, kus kõnelewad Riigiwolikogu liige dr. A. Miljan teemal: „Põllumehe päewaküsimusi", Järwa maanõunik Wold. Tartu teemal: „Rahwuslikke päewaküsimusi" ja kirjandusteadlane H. Taraud teemal: „Raamatukogunduse päewa ülesannetest". Aktusel on kaastegew Lehtse segakoor H. Raigna juhatusel.

Samal õhtul toimub Lehtse ühisponga ruumes kohaliku perenaiste seltsi poolt kangakudumis-kursuste lõppemise puhul walminud tööde näitus, milline töötab elawaks kujuneda rohkete wäljapanekute poolest.

Õhtul järgneb omawaheline kooswiibimine teelauas.

Langenute mälestustahwel Annasse.

Anna wallawolikogu wiimasel koosolekul otsustati kohalikule Haridus- ja Muusikaseltsile raamatute ostmiseks toetust määrata 80 krooni. K. L. Anna kompaniile määrati Wabadussõjas langenute mälestustahwli walmistamiseks toetust 120 krooni.

Samal koosolekul wõeti wastu lisaeelarwe nr. 2, tasakaalus 1300 krooni. Lisaeelarwes ettenähtud kulud lähewad Purdi algkoolile inwentari ja õppeabinõude muretsemiseks ja lühiajaliste wõlgade tasumiseks.

Vodja üheaastasesse aianduskooli

on õpilaste vastuvõtmine a anud.

Kooli wõetakse wastu 6-klassilise algkooli haridusega mõlemast soost noori, kes wähemalt 16 aastat wanad. Õppetöö algab 15. jaanuaril 1939. a. ja kestab 42 õppenädalat. Õppemaksu koolis ei ole. Tasuta on korter, küte, ja walgustus. Kooli aias tehtud praktiliste tööde eest saawad õpilased wastawa tasu. Kooli toetuslaenu fondist on wõimalik õpilastel saada protsendita pikaajalist laenu. Sisseastumise soowiawaldused ühes haridusetunnistusega esitada koolijuhatajale. Aadress: Wodja ag. Telef. Paide 36. Koolijuhataja.

KINO „KALEV" TAPAL

Reede, 2.—5. detsembrini s. a.

Grandiosne, haaraw ning sügawasisuline suurfilm tsirkuse elust!

„Maneež"

Peawsades **Attila Hörbiger, Albert Matterstock.** Film tulwil närwekõditawaid olukordi, masendawaid elamusi ja romantikat!

2. Huvitav lisa.

Seansside algus: äriw. kell 20, pühap. kell 16, 18 ja 20, esmasp. kell 19.

KINOLUSTUS-A/Ü OMA

Peakontor: Tartus, Riia 35.

Järwamaa inspektor W. Tisma — Tapal Ambla m. 13
Järwamaa instruktor W. Wõlu — Esnas.

Iga teadlik järvamaalane loeb

Järvamaa häälekandjat

„Järva Teataja"

sest nii hoiab ta kokku aega ja raha, olles ometi teadlik kõigest, mis sünnib kodu- ja välismaal.

„JÄRVA TEATAJA" toob täieliku ülevaate Järvamaa elu-olust.

„JÄRVA TEATAJA" kuulutustel on suur mõju.

Ärge viivitage „Järva Teataja" tellimisega detsembrikuuks ja 1939. aastaks.

Silmaarst

Dr. M. Bassel

Tallinnast, wõtab wastu

Tapal, Jaama t. 4

(dr. R. Scheer'i juures)
igal pühapäewal kella 10—1 ja 3—5.

Wajangu walla Wabatahtliku tuletõrje ühingu asjalise

loterii loosimisel

27. nowembril 1938 wõitsid järgmised piletid:

nr.	nr.	nr.	nr.	nr.	nr.	nr.
31	40	62	69	77	81	83
96	125	139	151	156	166	173
202	203	204	236	280	297	309
315	348	366	367	370	391	407
432	442	451	501	511	513	533
570	584	622	627	663	674	682
692	775	836	848	941	945	964
ja	988.					

Wõite saab kätte Wajangu wallamajast kuni 27. detsembrini 1938. a. Selleks tähtajaks wäljawõtmata wõidud langewad ühingu kasuks.

Juhatus.

Daamid!

Laske oma

elekrilokid

teha

A. Vellenurme juuksetööstuses

Tapal, Jaama 6, telefon 97. Moodsad soengud. Junste wärwimine. Igasug. daamide tööd. Härrade tööalal wilunud tööjõud.

Kuulutage kõik „Järva Teataias"

Lap. autotarwitajad!

Sõiduautod ja veomasin

alati sõiduwalmis. Sõidu-hinnad äärmiselt odawad.

K. Haring, Koeru, telef. 30.

P i d e s
laupäewal, 3. detsembril
Rahwamajas
kell 8 õhtul

Laul tulipunasest lillest

H. Wälisalmi näidend 3 waatuses J. Linnankoski samanimelise romaani järgi.
Näitejuht — Leo Kalmet.
Lawapildid — P. Raudwee.

NOORSOOTEATER

Nukuetendus

laupäewal, 3. dets. kell 4 p. l.

Väikesed rändurid

G. Helbemäe lastenäidend 12 pildis.
Näitejuht — Wold. Alew.
Lawapildid — P. Raudwee.

T a p a l,
teisipäewal, 6. detsembril
kell 8 õhtul
Noorsookaswatuse Seltsi saalis.

Laul tulipunasest lillest

H. Wälisalmi näidend 3 w.
J. Linnankoski samanimelise romaani järgi.
Näitejuht — Leo Kalmet.
Lawapildid — P. Raudwee.
Samas algusega kell 4 p. l.

Noorsooteatri nukuetendus „Väikesed rändurid"

G. Helbemäe lastenäidend 12 pildis.
Näitejuht — Wold. Alew.
Lawapildid — P. Raudwee.
Celmüük Tarwit. Ühisuses.

K. L. Järwa-Jaani Malewkonna asjalise

loterii-allegri võitude nimekiri.

Loosimine toimetati 27. now. 1938. a.

W.	P.	W.	P.	W.	P.	W.	P.
1	547	2	958	3	180	4	179
55	685	6	366	7	225	8	832
9	265	10	140	11	710	12	660
13	410	14	432	15	25	16	15
17	190	18	559	19	305	20	622

Juhatus.

Tähelepanu!

Tamsalu jahuveski

töötab iga päew. Walmistab saia-, leiwa- ja loomajahu paremas headuses. Palun külastada!

Lugupidamisega omanik.

A-S. „Ühiselu" trükk. Tallinnas.